

VANLIGA
ALMANACKAN

FÖR ÅRET
EFTER FRÄLSARENS KRISTI FÖDELSE

1977

TILL LULEÅ HORISONT
UTGIVEN AV ALMQVIST & WIKSELL
ALMANACKSFÖRLAGET AB
UNDER MEDVERKAN AV
STOCKHOLMS OBSERVATORIUM

HÄFTAD OCH SKUREN

1977

Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1 L 53 2 S 3 O 4 T 5 F 6 L 7 S 8 O 9 M 10 F 11 L 12 S 13 O 14 F 15 L 16 S 17 O 18 M 19 F 20 L 21 S 22 O 23 M 24 F 25 L 26 S 27 O 28 M 29 F 30 L 31 T	1 T 2 O 3 F 4 L 5 S 6 O 7 M 8 T 9 O 10 F 11 L 12 S 13 O 14 M 15 T 16 F 17 S 18 O 19 M 20 F 21 L 22 S 23 O 24 M 25 F 26 L 27 S 28 O 29 M 30 F 31 T	1 T 2 O 3 F 4 L 5 S 6 O 7 M 8 T 9 O 10 F 11 L 12 S 13 O 14 M 15 T 16 F 17 S 18 O 19 M 20 F 21 L 22 S 23 O 24 M 25 F 26 L 27 S 28 O 29 M 30 F 31 T	1 F 2 S 3 O 4 M 5 F 6 L 7 S 8 O 9 M 10 F 11 L 12 S 13 O 14 M 15 T 16 F 17 S 18 O 19 M 20 F 21 L 22 S 23 O 24 M 25 F 26 L 27 S 28 O 29 M 30 F 31 T	1 S 2 M 3 O 4 F 5 L 6 S 7 O 8 M 9 F 10 L 11 S 12 M 13 O 14 F 15 L 16 S 17 O 18 M 19 F 20 L 21 S 22 O 23 M 24 F 25 L 26 S 27 O 28 M 29 F 30 L 31 T	1 O 2 F 3 L 4 S 5 O 6 M 7 F 8 L 9 S 10 O 11 F 12 L 13 S 14 O 15 M 16 F 17 L 18 S 19 O 20 M 21 F 22 L 23 S 24 O 25 M 26 F 27 L 28 S 29 O 30 M 31 F	1 F 2 S 3 O 4 M 5 F 6 L 7 S 8 O 9 M 10 F 11 L 12 S 13 O 14 F 15 L 16 S 17 O 18 M 19 F 20 L 21 S 22 O 23 M 24 F 25 L 26 S 27 O 28 M 29 F 30 L 31 T	1 M 31 2 T 3 F 4 L 5 S 6 O 7 F 8 L 9 S 10 O 11 F 12 L 13 S 14 O 15 M 16 F 17 L 18 S 19 O 20 M 21 F 22 L 23 S 24 O 25 M 26 F 27 L 28 S 29 O 30 M 31 F	1 L 5 2 O 3 F 4 L 5 S 6 O 7 M 8 T 9 O 10 F 11 L 12 S 13 O 14 M 15 T 16 F 17 S 18 O 19 M 20 F 21 L 22 S 23 O 24 M 25 F 26 L 27 S 28 O 29 M 30 F 31 T	1 T 44 2 O 3 F 4 L 5 S 6 O 7 M 8 T 9 O 10 F 11 L 12 S 13 O 14 M 15 T 16 F 17 L 18 S 19 O 20 M 21 F 22 L 23 S 24 O 25 M 26 F 27 L 28 S 29 O 30 M 31 T	1 T 2 F 3 L 4 S 5 O 6 M 7 F 8 L 9 S 10 O 11 F 12 L 13 S 14 O 15 M 16 F 17 L 18 S 19 O 20 M 21 F 22 L 23 S 24 O 25 M 26 F 27 L 28 S 29 O 30 M 31 T	

Påskd. 10 april. Kristi Himnelf. d. 19 maj. Pingst. 29 maj. Midsommar. 25 juni. Alla Helgons d. 5 nov.

1978

Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1 S 52	1 O	1 O T	1 L	1 M 18	1 T	1 L	1 T	1 F	1 S	1 O F	1 F L
2 M	2 T	2 F	2 S	2 M	2 F	2 S	2 F	2 L	2 M	2 T	2 S
3 F	3 L	3 O	3 M	3 L	3 O	3 M	3 L	3 F	3 S	3 F	3 L
4 O	4 L	4 S	4 F 14	4 T	4 S	4 T	4 O	4 M	4 S	4 O	4 M
5 S	5 O	5 M	5 L	5 F	5 L	5 O	5 S	5 T	5 F	5 S	5 T
6 M	6 F	6 M 10	6 O	6 M	6 T 23	6 F	6 M	6 S 36	6 M	6 M 45	6 M
7 F	7 O	7 L	7 F	7 F	7 O	7 F	7 F	7 L	7 L	7 O	7 T
8 L	8 T	8 O	8 T	8 M	8 T	8 T	8 T	8 F	8 S	8 T	8 S
9 S	9 F	9 M	9 L	9 L 19	9 S	9 S	9 M 32	9 O	9 M 41	9 S	9 L
10 O	10 F	10 L	10 M	10 L	10 L	10 M 28	10 S	10 T	10 F	10 L	10 S
11 F	11 L	11 T	11 T	11 S	11 T	11 T	11 F	11 M 37	11 O	11 F	11 M
12 L	12 S	12 F	12 O	12 M	12 M	12 O	12 S	12 T	12 T	12 T	12 T
13 S	13 M	7 13 M 11	13 T	13 L	13 T	13 F	13 S	13 O	13 L	13 M	13 M
14 O	14 T	14 F	14 F	14 S	14 O	14 F	14 M 33	14 T	14 L	14 T	14 T
15 M	15 O	15 O	15 M	15 T	15 T	15 L	15 T	15 F	15 S	15 O	15 O
16 F	16 L	16 F	16 L	16 S	16 T	16 T	16 F	16 M	16 T 42	16 F	16 F
17 L	17 F	17 M	17 M 16	17 L	17 L	17 M 29	17 T	17 S	17 T	17 F	17 S
18 S	18 L	18 T	18 T	18 F	18 S	18 T	18 F	18 L	18 S	18 L	18 M
19 O	19 M	19 O	19 O	19 T	19 S 25	19 L	19 L	19 T	19 T	19 T	19 T
20 M	20 T	20 F	20 L	20 M	20 M	20 T	20 F	20 O	20 M	20 M 47	20 M
21 F	21 T	21 T	21 T	21 S	21 O	21 T	21 M 34	21 L	21 L	21 T	21 T
22 L	22 O	22 T	22 T	22 M	22 T	22 T	22 T	22 F	22 L	22 T	22 T
23 M	23 T	23 F	23 S	23 L 21	23 F	23 F	23 O	23 M	23 M 43	23 T	23 S
24 O	24 F	24 F	24 M 17	24 L	24 S	24 M 30	24 T	24 S	24 T	24 T	24 S
25 T	25 L	25 L	25 T	25 T	25 M	25 M	25 F	25 M	25 M 39	25 M	25 F
26 S	26 S	26 S	26 F	26 M	26 F	26 F	26 L	26 T	26 T	26 T	26 S
27 F	27 M	9 27 M 13	27 T	27 T	27 T 28	27 T	27 S	27 O	27 F	27 F 48	27 F
28 L	28 T	28 T	28 F	28 S	28 O	28 F	28 M 35	28 T	28 L	28 T	28 L
29 M	29 F	29 F	29 M	29 T	29 M	29 M	29 F	29 O	29 T	29 O	29 O
30 M	30 T	30 T	30 S	30 T	30 F	30 S	30 T	30 F	30 M	30 M 44	30 M
31 F	31 F	31 F	31 O	31 O	31 M	31 M	31 O	31 T	30 M 31 T	30 T	31 S

Påskd. 28 mars. Kristi Himnelf. d. 4 maj. Pingst. 14 maj. Midsommar. 24 juni. Alla Helgons d. 4 nov.

I växellag, checklag, lag om beräkning av lagstadgad tid och lag om skuldebrev är lördagar samt midsommaraften, julaften och nyårsaften tilläggade med allmän helgdag.

VANLIGA

ALMANACKAN

FÖR ÅRET EFTER FRÄLSARENS KRISTI FÖDELSE

1977

TILL LULEÅ HORIZONT

vid 65 grad. 35 min. polhöjd och 28 tidsmin. 37 tidssek.

öster om Sveriges tidsmeridian

UTGIVEN AV ALMQVIST & WIKSELL

ALMANACKSFÖRLAGET AB

Astronomiska beräkningar för denna almanacka

har utförts av

H M Nautical Almanac Office vid Greenwich-observatoriet

och av

Stockholms Observatorium

Förord

Årets utgåva av Vanliga Almanackan uppvisar en del innehållsmässiga förändringar. En mycket lång tradition bryts, när Postuppgifterna nu utelämnas. Portosatserna ändras numer så ofta, att uppgifterna i almanackan inte blir tillförlitliga. Det bästa är därför att förse sig med Postverkets senaste »Portotabell i fickformat».

Plats har istället kunnat beredas dels för en utvidgad instruktion om första hjälp, dels för jämförelser med gångna år i »Statistiska uppgifter om Sverige». Några specifikt astronomiska tabeller har utgått och lämnat plats för en populärvetenskaplig artikel om »Vår plats i universum». (Dock ej i upplagan för Luleå horisont.) En ny rubrik »Förklaringar till kalendariet» har tillkommit.

År 1976 gav vi ut en provupplaga av Vanliga Almanackan i förstorat format. *Stora Vanliga Almanackan* blev väl mottagen, både som trevlig present och som hjälp för många med svagare syn. I år tar vi därför med den i vårt ordinarie sortiment.

Tideräkning

År 1977 efter Kristi födelse är det 26:e i solcirkeln eller söndagsändringen. Söndagsbokstaven är B. Påskgränsen infaller den 3 april.

Förklaringar till kalendariet

Tecknens betydelse

★ sön- och helgdagar	u. upp
☐ allmän flaggdag	s. står i söder
☉ solen	n. ned
☾ månen	f. före
● nymåne	e. efter
⦿ första kvarteret	t. timmar
○ fullmåne	m. minuter
⦿ sista kvarteret	kl. klockan
♀ planeten Venus	el. eller
♂ planeten Mars	(uppgiften gäller för efterföl-
♃ planeten Jupiter	jande dag
♄ planeten Saturnus	) uppgiften gäller för föregående dag

Dygnet timmar anges från 0 till 24 med början vid midnatt. I kolumnerna för månens uppgång och nedgång betecknar ett streck (—), att månen den dagen ej går upp eller ned. Tiderna för solens och månens uppgång och nedgång är beräknade för solens och månens medelpunkter.

Planeternas gång och lysande år 1977

I kalendariet anges för två dagar varje månad för Venus, Mars, Jupiter och Saturnus antingen tiden för uppgången eller tiden för nedgången och för Mars, Jupiter och Saturnus även den tid, då de står i söder.

- Merkurius är längst östligt från solen den 10 april, 8 augusti och 3 december, längst västligt från solen den 29 januari, 28 maj och 21 september.
- Venus är aftonstjärna till den 6 april och därefter morgonstjärna till årets slut. Den lyser klarast den 1 mars och 12 maj.
- Mars genomlöper Skyttens, Stenbockens, Vattumannens, Fiskarnas, Valfiskens, Vädurens, Oxens, Tvillingarnas och Kräftans stjärnbilder.
- Jupiter uppehåller sig i Vädurens, Oxens och Tvillingarnas stjärnbilder.
- Saturnus vistas i Kräftans och Lejonets stjärnbilder.
- Uranus befinner sig i Vågens stjärnbild.

Sveriges gemensamma borgerliga tid

Från och med år 1879 användes i hela Sverige en och samma tid, officiellt benämnd *Sveriges gemensamma borgerliga tid*. Denna är lika med medelsoltiden för orter belägna på *Sveriges tidsmeridian*, som från och med år 1900 är meridianen 15 grader eller 1 timme öster om meridianen genom observatoriet i Greenwich i England. Sveriges tidsmeridian går ungefär mitt genom Sverige från söder till norr närligen nära Karlshamn, Eksjö, Motala, Nora, Leksand och Östersund; den ligger 12 tidsminuter och 14 tidssekunder väster om meridianen genom Stockholms gamla observatorium. Sveriges gemensamma borgerliga tid är lika med den medeleuropeiska tiden, som användes i Danmark, Norge med flera länder.

Veckonummering

Fr. o. m. 1973 tillämpar vi SIS-standarden för *veckonummering* och *datumskrivning*. Ett veckonummer svarar mot 7 dagar. Vecka 1 är den första vecka, som innehåller minst 4 dagar av det nya året. Måndagen är veckans första dag. Då datum anges med enbart siffror, skall det skrivas i ordningen år-månad-dag, t. ex. 1977-01-15.

Uppgifterna i almanackans textdel avser förhållandena den 1 mars 1976 om ej något annat anges.

JANUARI 1977

Giv, o Jesu, fröjd och lycka!

		Solen ☉		Månen ☾	
		Upp	Ned	Upp	Ned
1 Jesu namn. Ev. Luk. 2: 21. Högm. Joh. 14: 13 el. Ps. 139: 16-18. Aft. Ps. 121: 1-8.					
1 L	★ Nyårsdagen	☿ n. 18.38	9.56 13.14	11.36	4.49
Dopet. Ev. Matt. 3: 13-17. Högm. Joh. 1: 29-34 el.					
2 S	★ Söndagen e. Nyår	Hes. 36: 22-28. Aft. Kol. 2: 9-15.			
	Svea		9.54 13.17	12.02	6.00
3 M	Alfred	v 1	☉ närmast	9.53 13.20	12.41 7.01
4 T	Rut			9.51 13.22	13.35 7.49
5 O	Hanna		☉ 13.10	9.49 13.25	14.44 8.24
Herrens härlighet. Ev. Matt. 2: 1-12. Högm. Joh. 8: 12 el. Ps. 72: 1-3, 10-14.					
Aft. 2 Kor. 4: 3-6.					
6 T	★ Trettondedag Jul	♂ u. 9.37	9.46 13.29	16.04	8.48
7 F	August	♂ s. 10.45	9.44 13.32	17.29	9.04
8 L	Erland		9.42 13.35	18.58	9.17
Guds Son i Guds helgedom. Ev. Luk. 2: 42-52. Högm.					
Joh. 7: 14-18 el. 1 Kon. 8: 22-30. Aft. Ps. 84: 2-13.					
9 S	★ 1 e. Trettondedagen	☿ s. 19.31	9.39 13.38	20.29	9.26
10 M	Sigurd	v 2	☿ n. 4.29	9.37 13.42	22.01 9.34
11 T	Hugo			9.34 13.45	23.34 9.42
12 O	Frideborg	☉ 20.55	9.31 13.49	—	9.51
13 T	Knut	♂ u. 16.10	9.29 13.52	1.10	10.02
14 F	Felix	♂ s. 1.09	9.26 13.56	2.47	10.17
15 L	Laura		9.23 13.59	4.22	10.40
Jesu närvaro helgar hemmet. Ev. Joh. 2: 1-11. Högm.					
Joh. 4: 5-26 el. Rut 1: 6-22. Aft. 2 Tim. 1: 3-5.					
16 S	★ 2 e. Trettondedagen	☾ närmast	9.20 14.03	5.47	11.17
17 M	Anton	v 3	♀ n. 19.54	9.17 14.07	6.54 12.14
18 T	Hilda			9.14 14.10	7.39 13.32
19 O	Henrik	☉ 15.11	9.11 14.14	8.06	15.03
20 T	Fabian	♂ u. 9.09	9.08 14.18	8.24	16.37
21 F	Agnes	♂ s. 10.36	9.05 14.22	8.36	18.10
22 L	Vincent		9.01 14.26	8.45	19.40
Jesu makt att skapa tro på jorden. Ev. Matt. 8: 1-13. Högm. Joh. 4: 27-42 el.					
2 Kon. 5: 1-3, 9-15. Aft. Hebr. 11: 1-22.					
23 S	★ 3 e. Trettondedagen	☿ s. 18.36	8.58 14.29	8.52	21.06
24 M	Erika	v 4	☿ n. 3.35	8.55 14.33	9.00 22.30
25 T	Paulus			8.52 14.37	9.07 23.51
26 O	Botilda			8.48 14.41	9.16 —
27 T	Göte	☉ 6.11	8.45 14.44	9.28	1.11
28 F	Karl	☾ fjärmast	8.41 14.48	9.43	2.28
29 L	Valter		8.38 14.52	10.06	3.41
Jesu makt att hjälpa i storm och fara. Ev. Matt. 8: 23-27. Högm. Joh. 6: 66-69 el.					
2 Mos. 14: 10-18, 21, 22. Aft. Hebr. 11: 23-27.					
30 S	★ 4 e. Trettondedagen	♂ u. 14.52	8.35 14.56	10.39	4.47
	Gunhild				
31 M	Ivar	v 5	♂ s. 23.52	8.31 15.00	11.25 5.41

JANUARI 1977

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

			Solen ☉ Upp Ned		Månen ☾ Upp Ned	
1 T	Max	☿ n. 20.54	8.28	15.03	12.28	6.22
2 O	Kyndelmässodagen		8.24	15.07	13.43	6.51
3 T	Disa		8.21	15.11	15.07	7.11
4 F	Ansgar	○ 4.56	8.17	15.14	16.36	7.25
5 L	Agata		8.14	15.18	18.08	7.36
Guds uppenbarelse i Kristus. Ev. Luk. 2: 22–32. Högm. Joh. 1: 16–18 el. Ps. 48: 10–15. Aft. Ps. 100: 1–5.						
6 S	* Septuagesima. Jungfru Marie Kyrkogångsdag el. Kyndelmässodagen					
	Dorotea	♂ u. 8.16	8.10	15.22	19.41	7.46
7 M	Rikard	v 6 ♂ s. 10.25	8.07	15.26	21.16	7.54
8 T	Berta	2 ♀ s. 17.37	8.03	15.29	22.52	8.03
9 O	Fanny	2 n. 2.40	8.00	15.33	—	8.14
10 T	Eugenia	(närmast	7.56	15.36	0.28	8.28
11 F	Yngve	● 5.07	7.52	15.40	2.02	8.48
12 L	Evelina		7.49	15.44	3.30	9.19
Guds ord. Ev. Luk. 8: 4–15. Högm. Joh. 8: 46–51 el. Jer. 15: 16–21. Aft. Jes. 55: 6–11.						
13 S	* Sexagesima					
	Agne	♂ s. 22.57	7.45	15.47	4.42	10.07
14 M	Valentin	v 7 ♀ n. 8.07	7.42	15.51	5.34	11.14
15 T	Sigfrid		7.38	15.54	6.07	12.38
16 O	Julia	♀ n. 21.43	7.34	15.58	6.28	14.08
17 T	Alexandra		7.31	16.01	6.43	15.40
18 F	Frida	● 4.37	7.27	16.05	6.54	17.10
19 L	Gabriella		7.23	16.08	7.02	18.38
Guds kärleks väg. Ev. Luk. 18: 31–43. Högm. Joh. 12: 20–33 el. Höga Visan 8: 6, 7. Aft. 1 Tim. 2: 4–6.						
20 S	* Fastlagsöndagen					
	Hulda	♂ u. 7.26	7.20	16.12	7.10	20.03
21 M	Hilding	v 8 ♂ s. 10.14	7.16	16.15	7.18	21.26
22 T	Martina		7.12	16.19	7.27	22.47
23 O	Torsten	2 ♀ s. 16.44	7.09	16.22	7.38	—
24 T	Mattias	2 n. 1.54	7.05	16.26	7.52	0.06
25 F	Sigvard	(fjärmast	7.01	16.29	8.11	1.21
26 L	Torgny	● 3.50	6.58	16.33	8.39	2.29
Syndabekännelse och bot. Ev. Matt. 11: 20–24. Predikotexter enl. årets böndagsplakat.						
27 S	* Botdagen (1 Böndagen)					
	Lage	♂ s. 21.58	6.54	16.36	9.19	3.28
28 M	Maria	v 9 ♀ n. 7.12	6.50	16.39	10.13	4.15

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Albin	♀ n. 22.10	6.46	16.43	11.22	4.49
2 O	Ernst		6.43	16.46	12.41	5.13
3 T	Gunborg	♂ u. 6.46	6.39	16.49	14.07	5.30
4 F	Adrian	♂ s. 10.05	6.35	16.53	15.39	5.43
5 L	Tora	○ 18.13	6.32	16.56	17.13	5.54
Den kämpande tron. Ev. Matt. 15: 21-28. Högm. Luk. 7: 36-50 el. Job 42: 1-6. Aft. 1 Mos. 32: 24-30.						
6 S	★ 2 i Fastan					
	Ebba		6.28	16.59	18.49	6.04
7 M	Ottilia v 10	☾ s. 16.03	6.24	17.02	20.27	6.13
8 T	Filippa	☾ n. 1.20	6.20	17.06	22.06	6.24
9 O	Torbjörn	☾ närmast	6.17	17.09	23.43	6.37
10 T	Edla		6.13	17.12	—	6.56
11 F	Edvin		6.09	17.15	1.14	7.24
12 L	Viktoria	● 12.35	6.05	17.19	2.32	8.06
Kampen mot de onda makterna. Ev. Luk. 11: 14-28. Högm. Joh. 12: 35-43 el. Mark. 14: 26-31 el. Sak. 3: 1-5. Aft. Uppb. 3: 14-22.						
13 S	★ 3 i Fastan					
	Greger	☾ s. 21.00	6.02	17.22	3.30	9.07
14 M	Matilda v 11	☾ n. 6.17	5.58	17.25	4.08	10.25
15 T	Kristofer		5.54	17.28	4.33	11.51
16 O	Herbert	♀ n. 22.01	5.50	17.32	4.50	13.20
17 T	Gertrud	♂ u. 5.53	5.47	17.35	5.02	14.49
18 F	Edvard	♂ s. 9.53	5.43	17.38	5.11	16.16
19 L	Josef	● 19.33	5.39	17.41	5.19	17.41
Livets bröd. Ev. Joh. 6: 1-15. Högm. Joh. 6: 24-36 el. Mark. 14: 43-50 el. 2 Mos. 16: 11-18. Aft. Ps. 42: 2-12.						
20 S	★ Midfastosöndagen					
	Joakim Vårdagjämningen		5.35	17.44	5.27	19.04
21 M	Bengt v 12		5.31	17.48	5.36	20.26
22 T	Viktor	☾ s. 15.14	5.28	17.51	5.46	21.45
23 O	Gerda	☾ n. 0.40	5.24	17.54	5.59	23.02
24 T	Gabriel	☾ fjärmast	5.20	17.57	6.17	—
25 F	Marie Bebadelsedag		5.16	18.00	6.41	0.13
26 L	Emanuel		5.13	18.03	7.15	1.16
Bebädelsen. Ev. Luk. 1: 26-38. Högm. Luk. 1: 39-45 el. 1 Sam. 2: 1-10. Aft. Jes. 49: 5, 6.						
27 S	★ 5 i Fastan. Jungfru Marie Bebadelsedag					
	Rudolf	● 23.27	5.09	18.07	8.03	2.07
28 M	Malkolm v 13	☾ s. 19.58	5.05	18.10	9.04	2.46
29 T	Jonas	☾ n. 5.18	5.01	18.13	10.17	3.14
30 O	Holger		4.57	18.16	11.39	3.34
31 T	Ester		4.54	18.19	13.06	3.48

1	från
2	Stadskyrkans
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

APRIL 1977

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 F	Harald	♀ n. 20.19	4.50	18.23	14.38	4.00
2 L	Gudmund		4.46	18.26	16.13	4.10
Det nya förbundet. Ev. Joh. 12: 1-16. Högm. Matt. 26: 17-30 el. 2 Mos. 12: 21-28.						
3 S	★ Palmsöndagen	Aft. 1 Kor. 11: 23-29.				
	Ferdinand	☉ 5.09	4.42	18.29	17.51	4.20
4 M	Ambrosius v 14	☾ förmörk.	4.39	18.32	19.32	4.31
5 T	Nanna	☾ närmast	4.35	18.35	21.13	4.43
6 O	Vilhelm	♂ u. 4.38	4.31	18.39	22.51	5.00
7 T	Ingemund	♂ s. 9.33	4.27	18.42	—	5.25
Jesu korsfästelse. Ev. Luk. 23: 32-43. Högm. 5:e akten. Aft. 6:e akten.						
8 F	★ Långfredagen					
	Hemming	☾ s. 14.20	4.23	18.45	0.17	6.03
9 L	Otto	☾ n. 23.57	4.20	18.48	1.24	6.59
Kristus är uppstånden. Ev. Mark. 16: 1-8. Högm. Joh. 20: 1-10.						
10 S	★ Påskdagen	Aft. 1 Kor. 15: 12-21.				
	Ingvar	☾ 20.15	4.16	18.52	2.09	8.13
Vandringen med den Uppståndne. Ev. Luk. 24: 13-35.						
11 M	★ Annandag Påsk	Högm. Joh. 20: 11-18 el. Ps. 116: 1-9. Aft. 2 Kor. 5: 14-21.				
	Ulf v 15		4.12	18.55	2.38	9.38
12 T	Julius	♂ s. 18.59	4.08	18.58	2.57	11.07
13 O	Artur	♂ n. 4.19	4.04	19.02	3.10	12.35
14 T	Tiburtius		4.01	19.05	3.20	14.01
15 F	Olivia		3.57	19.08	3.29	15.25
16 L	Patrik	♀ u. 2.52	3.53	19.12	3.37	16.48
Herren vår frälsnings hövding. Ev. Joh. 20: 19-31. Högm. Joh. 21: 1-14 el.						
17 S	★ 1 e. Påsk	Ps. 16: 5-11. Aft. Apg. 3: 12-20.				
	Elias	☉ 11.35	3.49	19.15	3.45	18.09
18 M	Valdemar v 16	☾ förmörk.	3.46	19.18	3.55	19.29
19 T	Olavus Petri	♂ u. 3.48	3.42	19.22	4.06	20.47
20 O	Amalia	♂ s. 9.19	3.38	19.25	4.22	22.00
21 T	Anselm	☾ fjärmast	3.34	19.28	4.44	23.07
22 F	Albertina		3.30	19.32	5.14	—
23 L	Georg		3.27	19.35	5.56	0.02
Herren vår herde. Ev. Joh. 10: 11-16. Högm. Matt. 9: 36-38 el. Hes. 34: 11-16. Aft. Hebr. 13: 20, 21.						
24 S	★ 2 e. Påsk	☾ s. 13.32	3.23	19.39	6.52	0.45
25 M	Markus v 17	☾ n. 23.20	3.19	19.42	8.00	1.16
26 T	Teresia	☉ 15.42	3.15	19.45	9.16	1.39
27 O	Engelbrekt	♂ s. 18.01	3.12	19.49	10.39	1.55
28 T	Ture	♂ n. 3.20	3.08	19.52	12.06	2.07
29 F	Tyko		3.04	19.56	13.37	2.18
30 L	Mariana	☾	3.00	19.59	15.12	2.27

APRIL 1977

1	
2	
3	
4	
5	Johns död
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	Johns Begravning
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

		Solen ☉		Månen ☾	
		Upp	Ned	Upp	Ned
1	★ 3 e. Påsk Valborg	Hemlängtan. Ev. Joh. 16: 16-22. Högm. Joh. 17: 1-8 el. Ps. 126: 1-6. Aft. 2 Kor. 4: 16-18. ♀ u. 2.28			
2 M	Filip v 18	2.53	20.07	16.51	2.37
3 T	Göta	14.03	2.49 20.10	20.15	3.02
4 O	Monika	☾ närmast	2.45 20.14	21.50	3.23
5 T	Gotthard	♂ u. 2.47	2.41 20.17	23.10	3.54
6 F	Sigmund	♂ s. 9.02	2.38 20.21	—	4.44
7 L	Gustava		2.34 20.25	0.06	5.54
Ordet och tron. Ev. Matt. 11: 25-30. Predikotexter enl. årets böndagsplakat.					
8 S	★ Reformationsdagen (2 Böndagen) Ake	2. s. 12.50	2.30 20.28	0.42	7.18
9 M	Jonatan v 19	2. n. 22.50	2.26 20.32	1.05	8.49
10 T	Esbjörn	☉ 5.08	2.23 20.36	1.20	10.19
11 O	Märta		2.19 20.39	1.31	11.47
12 T	Charlotta	♂ s. 17.04	2.15 20.43	1.39	13.12
13 F	Linnea	♂ n. 2.21	2.12 20.47	1.47	14.35
14 L	Halvard		2.08 20.50	1.55	15.56
15 S	★ Bönsöndagen Sofia	Bönen. Ev. Joh. 16: 23-33. Högm. Matt. 6: 5-8 el. 1 Mos. 18: 20-33. Aft. Rom. 8: 24-28.			
16 M	Hilma v 20	♀ u. 1.57	2.00 20.58	2.15	18.34
17 T	Rebecka	☾ fjärmast	1.57 21.02	2.29	19.49
18 O	Erik	☉ 3.51	1.53 21.05	2.48	20.59
Från förnedring till härlighet. Ev. Apg. 1: 1-11. Högm. Joh. 17: 24-26 el. Ps. 47: 6-10. Aft. Ps. 110: 1-3.					
19 T	★ Kristi Himmelfärds dag Alrik	♂ u. 1.53	1.49 21.09	3.15	21.58
20 F	Karolina	♂ s. 8.46	1.46 21.13	3.52	22.46
21 L	Konstantin		1.42 21.17	4.43	23.21
22 S	★ 6 e. Påsk Henning	Kristus och Anden. Ev. Joh. 15: 26-16: 4. Högm. Matt. 10: 24-31 el. Joel 2: 28-32. Aft. Apg. 1: 12-14.			
23 M	Desideria v 21	2. s. 12.05	1.35 21.24	7.00	—
24 T	Ragnvald	2. n. 22.17	1.31 21.28	8.20	0.03
25 O	Urban		1.28 21.32	9.43	0.17
26 T	Vilhelmina	☉ 4.20	1.24 21.36	11.10	0.27
27 F	Blenda	♂ s. 16.09	1.21 21.39	12.40	0.37
28 L	Ingeborg	♂ n. 1.22	1.17 21.43	14.14	0.45
29 S	★ Pingstdagen Baltsar	Den Helige Andes utgjutande. Ev. Joh. 14: 23-31. Högm. Joh. 7: 37-39. Aft. Ef. 2: 17-22.			
30 M	★ Annandag Pingst Fritjof	Andens vind över världen. Ev. Joh. 3: 16-21. Högm. Joh. 6: 44-47 el. Jes. 44: 1-8. Aft. 1 Kor. 12: 12-31.			
31 T	Isabella v 22		1.10 21.51	17.33	1.07
			1.07 21.54	19.13	1.23

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	<i>Q. otalis</i>
28	
29	
30	
31	

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 O	Nikodemus	○ 21.31	1.03	21.58	20.43	1.47
2 T	Rutger	☾ närmast	1.00	22.02	21.54	2.26
3 F	Ingemar	♀ u. 1.08	0.56	22.05	22.41	3.27
4 L	Holmfrid		0.53	22.09	23.10	4.47
Fader, Son och Ande. Ev. Joh. 3: 1-15. Högm. Joh. 15: 1-9 el. 1 Mos. 1: 1-28. Aft. 1 Joh. 3: 1-6.						
5 S	★ Heliga Trefaldighets dag					
	Bo	♂ u. 0.49	0.50	22.13	23.28	6.20
6 M	Gustav	♂ s. 8.27	0.47	22.16	23.41	7.54
7 T	Robert		0.44	22.20	23.51	9.26
8 O	Salomon	● 16.07	0.41	22.23	23.59	10.54
9 T	Börje	24 u. 0.48	0.38	22.26	—	12.19
10 F	Svante	24 s. 11.12	0.35	22.29	0.07	13.41
11 L	Bertil		0.32	22.32	-0.15	15.02
Gud eller världen. Ev. Luk. 16: 19-31. Högm. Luk. 12: 13-21 el. Jes. 5: 8-16. Aft. 2 Kor. 8: 1-9.						
12 S	★ 1 e. Trefaldighet					
	Eskil	♂ s. 15.12	0.30	22.35	0.25	16.21
13 M	Aina	v 24 ♂ n. 0.19	0.27	22.38	0.37	17.37
14 T	Håkan	☾ fjärmast	0.25	22.40	0.54	18.49
15 O	Justina		0.23	22.43	1.18	19.53
16 T	Axel	● 19.23	0.21	22.45	1.51	20.45
17 F	Torborg	♀ u. 0.25	0.20	22.46	2.37	21.25
18 L	Björn		0.18	22.48	3.37	21.53
Kallelsten till Guds rike. Ev. Luk. 14: 16-24. Högm. Luk. 14: 25-35 el. Jes. 55: 1-5. Aft. 1 Kor. 1: 26-31.						
19 S	★ 2 e. Trefaldighet					
	Germund	♂ u. 23.51	0.17	22.49	4.48	22.13
20 M	Flora	v 25 ♂ s. 8.11	0.17	22.49	6.05	22.28
21 T	Alf	Sommarsolståndet	0.17	22.49	7.28	22.39
22 O	Paulina	24 u. 0.01	0.17	22.49	8.52	22.48
23 T	Adolf	24 s. 10.34	0.17	22.49	10.19	22.57
24 F	Joh:s Döps dag	● 13.44	0.18	22.48	11.49	23.06
Skapelsen och ljuset från höjden. Ev. Luk. 1: 57-80. Högm. Luk. 1: 5-25 el. Ps. 104: 24-33. Aft. Ps. 19: 2-10.						
25 L	★ Den hel. Joh:s Döps dag el. Midsommardagen					
	David	♂ 0.20	0.20	22.47	13.22	23.16
Guds förekommande nåd. Ev. Luk. 15: 1-10. Högm. Luk. 15: 11-32 el. 5 Mos. 7: 6-8. Aft. Rom. 4: 1-8.						
26 S	★ 3 e. Trefaldighet					
	Rakel		0.21	22.45	14.58	23.29
27 M	Selma	v 26 ♂ s. 14.19	0.23	22.44	16.36	23.48
28 T	Leo	♂ n. 23.16	0.25	22.42	18.10	—
29 O	Petrus		0.28	22.39	19.32	0.17
30 T	Elof	☾ närmast	0.31	22.37	20.32	1.04

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						

				Solen ☉		Månen ☾	
				Upp	Ned	Upp	Ned
1 F	Aron	○ 4.24		0.33	22.34	21.10	2.14
2 L	Rosa	♀ u. 23.35		0.36	22.32	21.34	3.42
Världsmissionen. Ev. Matt. 28: 18-20. Predikotexter enl. arets böndagsplakat.							
3 S	★ Missionsdagen (3 Böndagen)						
	Aurora	♂ u. 22.58		0.39	22.29	21.50	5.18
4 M	Ulrika v 27	♂ s. 7.56		0.43	22.26	22.01	6.54
5 T	Melker	○ fjärmast		0.46	22.23	22.10	8.27
6 O	Esaias			0.49	22.20	22.19	9.56
7 T	Klas			0.53	22.17	22.27	11.21
8 F	Kjell	● 5.39		0.56	22.13	22.36	12.44
9 L	Götilda			1.00	22.10	22.48	14.04
Lärjungaskapet. Ev. Luk. 5: 1-11. Högm. Joh. 1: 35-51 el. 2 Mos. 3: 1-12.							
10 S	★ 5 e. Trefaldighet						
	Anund	2 u. 22.54		1.03	22.07	23.02	15.22
11 M	Eleonora v 28	2 s. 9.40		1.07	22.03	23.23	16.36
12 T	Herman	☾ fjärmast		1.11	22.00	23.52	17.43
13 O	Joel	♂ s. 13.24		1.14	21.57	—	18.41
14 T	Folke	♂ n. 22.13		1.18	21.53	0.33	19.25
15 F	Ragnhild			1.22	21.50	1.28	19.58
16 L	Reinhold	● 9.37		1.26	21.46	2.35	20.21
Kärlekens lag. Ev. Matt. 5: 20-26. Högm. Matt. 5: 17-19 el. Mika 6: 6-8.							
17 S	★ 6 e. Trefaldighet						
	Alexis	♀ u. 22.54		1.29	21.43	3.52	20.38
18 M	Fredrik v 29			1.33	21.39	5.13	20.50
19 T	Sara	♂ u. 21.58		1.37	21.35	6.38	21.00
20 O	Margareta	♂ s. 7.39		1.41	21.32	8.04	21.09
21 T	Johanna			1.44	21.28	9.33	21.18
22 F	Magdalena Rörmånaden börjar			1.48	21.24	11.03	21.28
23 L	Emma	● 20.38		1.52	21.21	12.36	21.39
Kristi förklaring. Ev. Matt. 17: 1-8. Högm. Joh. 13: 31, 32 el. 2 Mos. 34: 27-35. Aft. 2 Kor. 12: 2-10.							
24 S	★ Kristi Förklarings dag						
	Kristina	2 u. 22.06		1.56	21.17	14.10	21.55
25 M	Jakob v 30	2 s. 8.58		1.59	21.14	15.43	22.19
26 T	Jesper	♂ s. 12.39		2.03	21.10	17.08	22.55
27 O	Marta	♂ n. 21.22		2.07	21.06	18.17	23.52
28 T	Botvid	☾ närmast		2.10	21.02	19.05	—
29 F	Olof			2.14	20.59	19.36	1.10
30 L	Algot	○ 11.52		2.18	20.55	19.55	2.42
Sanning och sken. Ev. Matt. 7: 15-21. Högm. Matt. 7: 13, 14 el. Jer. 23: 16-24. Aft. Hes. 13: 4-12.							
31 S	★ 8 e. Trefaldighet						
	Elin			2.21	20.51	20.09	4.18

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

* - Lå

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 M	Per	v 31	♀ u.	22.30	2.25	20.48
2 T	Karin				20.20	5.53
3 O	Tage				2.29	20.44
4 T	Arne		♂ u.	21.00	2.32	20.40
5 F	Ulrik		♂ s.	7.22	20.38	8.54
6 L	Sixten		☉	21.40	20.47	10.20
Trohet och klokhet i Kristi tjänst. Ev. Luk. 16: 1-8. Högm. Matt. 10: 16-22 el.						
Ords. 2: 1-9. Aft. Kol. 4: 2-6.						
7 S	★ 9 e. Trefaldighet					
	Arnold		☾ u.	21.20	2.46	20.25
8 M	Sylvia	v 32	☾ s.	8.15	21.55	15.29
9 T	Roland		☾ fjärmast		22.31	16.30
10 O	Lars				2.57	20.14
11 T	Susanna				3.00	20.10
12 F	Klara		☾ s.	11.40	—	17.58
13 L	Hillevi		☾ n.	20.15	3.04	20.06
Förspilda tillfällen. Ev. Luk. 19: 41-47. Högm. Luk. 4: 23-30 el. Ps. 81: 9-14.						
Aft. Rom. 11: 17-24.						
14 S	★ 10 e. Trefaldighet					
	Ebbe		●	22.31	3.11	19.59
15 M	Stella	v 33			2.55	18.59
16 T	Brynnolf		♀ u.	22.48	3.14	19.55
17 O	Verner				3.18	19.51
18 T	Helena				3.21	19.47
19 F	Magnus		♂ u.	20.08	3.24	19.44
20 L	Bernhard		♂ s.	7.05	8.46	19.39
Sunn och falsk rättfärdighet. Ev. Luk. 18: 9-14. Högm. Matt. 21: 28-31 el.						
2 Sam. 12: 1-10. 13. Aft. Rom. 3: 21-31.						
21 S	★ 11 e. Trefaldighet					
	Josefina				3.34	19.32
22 M	Henrietta	v 34	☉	2.04	13.24	20.26
23 T	Signe	Rötmånaden slutar			3.38	19.29
24 O	Bartolomeus		☾ närmast		3.41	19.25
25 T	Lovisa		☾ u.	20.22	3.44	19.21
26 F	Östen		☾ s.	7.18	3.47	19.17
27 L	Rolf				3.51	19.13
Tungans bruk. Ev. Mark. 7: 31-37. Högm. Matt. 12: 33-37 el. Ords. 4: 20-27.						
Aft. Jer. 1: 4-10.						
28 S	★ 12 e. Trefaldighet					
	Augustin		☉	21.10	3.54	19.10
29 M	Hans	v 35	☾ u.	2.11	18.15	1.47
30 T	Albert		☾ s.	10.39	4.00	19.02
31 O	Arvid				4.04	18.58
					4.07	18.55
					18.56	7.52

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

SEPTEMBER 1977

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Samuel	♀ u. 23.52	4.10	18.51	19.07	9.17
2 F	Justus	♂ u. 19.29	4.13	18.47	19.20	10.39
3 L	Alfhild	♂ s. 6.48	4.16	18.43	19.36	11.58
Vår nästa. Ev. Luk. 10: 23-37. Högm. Matt. 5: 43-6: 4 el. Jer. 38: 7-13. Aft. 1 Joh. 4: 7-10.						
4 S	★ 13 e. Trefaldighet					
	Moses		4.19	18.39	19.59	13.11
5 M	Adela v 36	☉ 15.33	4.23	18.36	20.30	14.16
6 T	Sakarias	(fjärmast)	4.26	18.32	21.14	15.11
7 O	Regina		4.29	18.28	22.10	15.54
8 T	Alma	☾ u. 19.36	4.32	18.24	23.18	16.25
9 F	Augusta	☾ s. 6.32	4.35	18.20	—	16.48
10 L	Tord		4.38	18.17	0.34	17.05
Tacksamhet. Ev. Luk. 17: 11-19. Högm. Joh. 5: 1-14 el. Ps. 65: 2-9. Aft. Ps. 147: 1-11.						
11 S	★ 14 e. Trefaldighet					
	Dagny	☾ u. 1.32	4.41	18.13	1.57	17.18
12 M	Tyra v 37	☾ s. 9.54	4.44	18.09	3.23	17.29
13 T	Ambjörn	● 10.23	4.47	18.05	4.53	17.39
14 O	Ida		4.51	18.02	6.24	17.49
15 T	Sigrid		4.54	17.58	7.58	18.00
16 F	Eufemia	♀ u. 1.01	4.57	17.54	9.33	18.14
17 L	Hildegard		5.00	17.50	11.07	18.33
Den angelägnaste omsorgen. Ev. Matt. 6: 24-34. Högm. Luk. 10: 38-42 el. Ps. 145: 15, 16. Aft. App. 20: 32-35.						
18 S	★ 15 e. Trefaldighet					
	Alvar	☾ närmast	5.03	17.46	12.37	19.01
19 M	Fredrika v 38	☉ 7.18	5.06	17.43	13.54	19.43
20 T	Agda	☉ u. 19.14	5.09	17.39	14.54	20.43
21 O	Matteus	♂ s. 6.22	5.12	17.35	15.36	22.00
22 T	Maurits		5.15	17.31	16.03	23.28
23 F	Tekla	Höstdagjämningen	5.18	17.28	16.21	—
24 L	Gerhard		5.21	17.24	16.35	0.59
Frigjorda ur förgängelsens trådom. Ev. Luk. 7: 11-17. Högm. Joh. 11: 1-7, 17-27 el. Job 19: 21-27. Aft. 2 Kor. 4: 7-14.						
25 S	★ 16 e. Trefaldighet					
	Signild	☾ u. 18.39	5.25	17.20	16.46	2.30
26 M	Enar v 39	☾ s. 5.33	5.28	17.16	16.55	3.59
27 T	Dagmar	☉ 9.17	5.31	17.12	17.05	5.27
28 O	Lennart	☾ u. 0.40	5.34	17.09	17.15	6.53
29 T	Mikael	☾ s. 8.54	5.37	17.05	17.27	8.16
30 F	Helge		5.40	17.01	17.42	9.36

SEPTEMBER 1977

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16	GO					
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						

			Solen ☉ Upp Ned	Månen ☾ Upp Ned
1 L	Ragnar	♀ u. 2.16	5.43 16.57	18.02 10.52
Burnen och änglarna. Ev. Matt. 18: 1-10. Högm. Mark. 10: 13-16 el. Ps. 103: 11-22. Aft. Ps. 113: 1-7.				
2 S	★ 17 e. Trefaldighet. Den helige Mikael's dag			
	Ludvig		5.46 16.54	18.30 12.02
3 M	Evald	v 40 ☾ fjärmast	5.49 16.50	19.08 13.01
4 T	Frans		5.53 16.46	19.58 13.49
5 O	Bror	☉ 10.21	5.56 16.42	21.00 14.24
6 T	Jenny	♂ u. 19.15	5.59 16.39	22.12 14.50
7 F	Birgitta	♂ s. 5.59	6.02 16.35	23.31 15.09
8 L	Nils		6.05 16.31	— 15.24
Guds lov. Ev. Luk. 19: 37-40. Predikotexter enl. årets böndagsplakat.				
9 S	★ Tacksägelsedagen (4 Böndagen)			
	Ingrid	☾ u. 17.49	6.08 16.27	0.55 15.35
10 M	Helmer	v 41 ☾ s. 4.42	6.12 16.24	2.22 15.46
11 T	Erling	☉ 21.31	6.15 16.20	3.53 15.56
12 O	Valfrid	☉ förmörk.	6.18 16.16	5.27 16.07
13 T	Teofil	☾ u. 23.49	6.21 16.13	7.04 16.20
14 F	Manfred	☾ s. 8.01	6.25 16.09	8.42 16.37
15 L	Hedvig	☾ närmast	6.28 16.05	10.17 17.02
Trons seger. Ev. Matt. 9: 1-8. Högm. Joh. 9: 1-7, 24-38 el. 1 Mos. 15: 1-6. Aft. Ps. 73: 1-5, 23-28.				
16 S	★ 19 e. Trefaldighet			
	Fingal	♀ u. 3.29	6.31 16.01	11.42 17.39
17 M	Antoinetta	v 42	6.35 15.58	12.50 18.35
18 T	Lukas		6.38 15.54	13.37 19.49
19 O	Tore	☉ 13.46	6.41 15.50	14.08 21.14
20 T	Sibylla	♂ u. 19.13	6.44 15.47	14.29 22.43
21 F	Birger	♂ s. 5.33	6.48 15.43	14.43 —
22 L	Seved		6.51 15.39	14.55 0.13
23 S	★ 20 e. Trefaldighet			
	Sören	☾ u. 16.56	6.55 15.36	15.04 1.42
Andlig försumlighet. Ev. Matt. 22: 1-14. Högm. Matt. 25: 14-30 el. Jes. 5: 1-7. Aft. Hebr. 10: 19-25.				
24 M	Evert	v 43 ☾ s. 3.48	6.58 15.32	15.13 3.08
25 T	Inga		7.01 15.28	15.23 4.33
26 O	Amanda		7.05 15.25	15.34 5.57
27 T	Sabina	☉ 0.35	7.08 15.21	15.48 7.18
28 F	Simon	☾ u. 23.00	7.12 15.17	16.05 8.36
29 L	Viola	☾ s. 7.07	7.15 15.14	16.30 9.48
30 S	★ 21 e. Trefaldighet			
	Elsa	☾ u. 16.56	7.19 15.10	17.03 10.52
Trons fäste. Ev. Joh. 4: 46-53. Högm. Matt. 16: 1-4 el. Jer. 38: 14-20. Aft. 2 Kor. 13: 5-9.				
31 M	Edit	v 44 ☾ fjärmast	7.22 15.07	17.49 11.45

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26	Ilkka	Jousson
27		
28		
29		
30		
31		

NOVEMBER 1977

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Allhelgonadagen	♀ u.	4.49	7.26 15.03	18.46	12.25
2 O	Tobias			7.29 14.59	19.54	12.54
3 T	Hubert			7.33 14.56	21.09	13.15
4 F	Sverker	☉	4.58	7.37 14.52	22.29	13.31
Helgonen. Ev. Matt. 5: 1-12. Högm. Matt. 5: 13-16 el. Jes. 65: 17-19.						
5 L	★ Alla Helgons dag					
	Eugen			7.40 14.49	23.52	13.43
Kristnas inbördes umgängelse. Ev. Matt. 18: 23-35. Högm. Matt. 18: 15-22 el.						
6 S	★ 22 e. Trefaldighet					
	Gustav Adolf	♂ u.	18.59	7.44 14.45	—	13.53
7 M	Ingegerd	v 45	♂ s.	4.55	7.47 14.42	1.20 14.03
8 T	Vendela		♀ u.	15.50	7.51 14.38	2.50 14.13
9 O	Teodor		♀ s.	2.44	7.55 14.35	4.25 14.24
10 T	Martin Luther				7.58 14.31	6.03 14.39
11 F	Mårten	☉	8.09	8.02 14.28	7.43	15.00
12 L	Konrad	☾ närmast		8.06 14.24	9.17	15.31
Vaksamhet. Ev. Matt. 25: 1-13. Högm. Luk. 12: 35-40 el. Amos 4: 12, 13.						
Aft. Ps. 139: 1-12, 23, 24.						
13 S	★ Söndagen f. Domssöndagen					
	Kristian	♂ u.	22.04	8.10 14.21	10.37	16.20
14 M	Emil	v 46	♂ s.	6.08	8.13 14.18	11.35 17.29
15 T	Leopold				8.17 14.14	12.13 18.54
16 O	Edmund	♀ u.	6.07	8.21 14.11	12.37	20.25
17 T	Napoleon	☉	22.52	8.24 14.08	12.53	21.57
18 F	Magnhild			8.28 14.04	13.05	23.27
19 L	Elisabet			8.32 14.01	13.15	—
Yttersta domen. Ev. Matt. 25: 31-46. Högm. Joh. 5: 22-29 el. Hes. 18: 25-32.						
Aft. 1 Kor. 15: 22-28.						
20 S	★ Domssöndagen					
	Pontus	♂ u.	18.33	8.36 13.58	13.24	0.54
21 M	Helga	v 47	♂ s.	4.18	8.39 13.55	13.33 2.19
22 T	Cecilia				8.43 13.51	13.43 3.42
23 O	Klemens	♀ u.	14.44	8.47 13.48	13.55	5.03
24 T	Gudrun	♀ s.	1.40	8.50 13.45	14.11	6.22
25 F	Katarina	☉	18.31	8.54 13.42	14.32	7.36
26 L	Torkel			8.58 13.39	15.02	8.44
Herren kommer till sin kyrka. Ev. Matt. 21: 1-9. Högm. Luk. 4: 16-22 el.						
Ps. 118: 19-29. Aft. Jes. 62: 10-12.						
27 S	★ 1 i Advent					
	Astrid	☾ fjärmast		9.01 13.36	15.42	9.42
28 M	Malte	v 48	♂ u.	21.09	9.05 13.33	16.35 10.26
29 T	Sune		♂ s.	5.11	9.08 13.30	17.39 10.59
30 O	Anders				9.12 13.28	18.51 11.23

NOVEMBER 1977

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

			Solen ☉ Upp Ned	Månen ☾ Upp Ned
1 T	Oskar	♀ u. 7.30	9.15 13.25	20.09 11.40
2 F	Beata		9.19 13.22	21.29 11.53
3 L	Lydia	☉ 22.16	9.22 13.20	22.53 12.03
Herren kommer i sitt rike. Ev. Luk. 21: 25-36. Högm. Luk. 17: 20-30 el. Mal. 4: 1, 2. Aft. Jak. 5: 7-10.				
4 S	★ 2 i Advent			
	Barbro	♂ u. 17.52	9.25 13.17	— 12.13
5 M	Sven v 49	♂ s. 3.34	9.29 13.15	0.19 12.22
6 T	Nikolaus		9.32 13.13	1.49 12.32
7 O	Agaton		9.35 13.11	3.23 12.44
8 T	Virginia	21 u. 13.35	9.38 13.09	5.00 13.00
9 F	Anna	21 s. 0.34	9.40 13.07	6.38 13.24
10 L	Malin	☿ 18.33	9.43 13.05	8.08 14.02
Herrens väggröjare. Ev. Matt. 11: 2-10. Högm. Luk. 3: 1-15 el. Jes. 35: 1-10. Aft. Jes. 51: 3-5.				
11 S	★ 3 i Advent			
	Daniel	☾ närmast	9.46 13.03	9.21 15.01
12 M	Alexander v 50	♂ u. 20.14	9.48 13.02	10.11 16.22
13 T	Lucia	♂ s. 4.17	9.50 13.01	10.42 17.54
14 O	Sten		9.53 12.59	11.02 19.31
15 T	Gottfrid		9.54 12.58	11.16 21.05
16 F	Assar	♀ u. 8.54	9.56 12.58	11.27 22.36
17 L	Inge	☉ 11.37	9.58 12.57	11.36 —
Herren är nära. Ev. Joh. 1: 19-28. Högm. Joh. 5: 31-39 el. Jes. 64: 1-8. Aft. Jes. 52: 7-10.				
18 S	★ 4 i Advent			
	Abraham		9.59 12.57	11.45 0.03
19 M	Isak v 51	♂ u. 16.43	10.00 12.57	11.54 1.27
20 T	Israel	♂ s. 2.36	10.01 12.57	12.05 2.49
21 O	Tomas		10.02 12.57	12.19 4.08
22 T	Natanael	Vintersolståndet	10.03 12.57	12.38 5.24
23 F	Adam		10.03 12.58	13.04 6.35
24 L	Eva	☾ fjärmast	10.03 12.59	13.40 7.36
Jesu födelse. Ev. Luk. 2: 1-20. Högm. Matt. 1: 18-24. Aft. 1 Tim. 3: 16.				
25 S	★ Juldagen	☉ 13.49	10.03 13.00	14.28 8.26
Martyrerna. Ev. Matt. 23: 34-39. Högm. Luk. 12: 49-53 el. Jer. 20: 7-11. Aft. 2 Tim. 2: 3-9.				
26 M	★ Den helige Stefanus' dag el. Annandag Jul			
	Stefan v 52	21 s. 23.13	10.02 13.02	15.28 9.04
27 T	Johannes	21 n. 10.15	10.02 13.03	16.38 9.30
28 O	Menlösa barns dag	♂ u. 19.09	10.01 13.05	17.54 9.50
29 T	Abel	♂ s. 3.13	10.00 13.07	19.13 10.04
30 F	Set		9.59 13.09	20.35 10.15
31 L	Sylvester		9.58 13.11	21.58 10.25

1	Paula & R. Kvart övers kl 10
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

	Upp		Ned			Upp		Ned			Upp		Ned			Upp		Ned	
Januari	1	9.23	14.21		1	5.12	18.34		1	1.59	21.44		1	5.57	17.17		1	5.57	17.17
	3	9.21	14.25		3	5.06	18.39		3	2.02	21.41		3	6.03	17.11		3	6.03	17.11
	5	9.19	14.29		5	4.59	18.45		5	2.05	21.39		5	6.08	17.04		5	6.08	17.04
	7	9.16	14.33		7	4.52	18.50		7	2.09	21.36		7	6.13	16.57		7	6.13	16.57
	9	9.13	14.38		9	4.46	18.56		9	2.13	21.32		9	6.19	16.51		9	6.19	16.51
	11	9.10	14.43		11	4.39	19.01		11	2.17	21.28		11	6.25	16.44		11	6.25	16.44
	13	9.07	14.48		13	4.32	19.07		13	2.22	21.24		13	6.30	16.38		13	6.30	16.38
	15	9.03	14.53		15	4.26	19.13		15	2.26	21.20		15	6.36	16.31		15	6.36	16.31
	17	8.59	14.59		17	4.19	19.18		17	2.31	21.16		17	6.41	16.25		17	6.41	16.25
	19	8.54	15.04		19	4.13	19.24		19	2.36	21.11		19	6.47	16.18		19	6.47	16.18
	21	8.50	15.10		21	4.06	19.30		21	2.41	21.06		21	6.53	16.12		21	6.53	16.12
	23	8.45	15.16		23	4.00	19.35		23	2.47	21.01		23	6.59	16.06		23	6.59	16.06
25	8.40	15.22		25	3.53	19.41		25	2.52	20.55		25	7.04	15.59		25	7.04	15.59	
27	8.35	15.28		27	3.47	19.47		27	2.57	20.50		27	7.10	15.53		27	7.10	15.53	
29	8.29	15.34		29	3.41	19.52		29	3.03	20.44		29	7.16	15.47		29	7.16	15.47	
31	8.24	15.40						31	3.08	20.39		31	7.22	15.41		31	7.22	15.41	
Februari	1	8.21	15.43		1	3.34	19.58		1	3.11	20.36		1	7.25	15.38		1	7.25	15.38
	3	8.16	15.50		3	3.28	20.04		3	3.17	20.30		3	7.31	15.32		3	7.31	15.32
	5	8.10	15.56		5	3.22	20.10		5	3.22	20.24		5	7.37	15.26		5	7.37	15.26
	7	8.04	16.02		7	3.16	20.16		7	3.28	20.18		7	7.43	15.20		7	7.43	15.20
	9	7.58	16.08		9	3.10	20.21		9	3.34	20.12		9	7.49	15.14		9	7.49	15.14
	11	7.52	16.14		11	3.04	20.27		11	3.39	20.06		11	7.55	15.09		11	7.55	15.09
	13	7.46	16.20		13	2.58	20.33		13	3.45	19.59		13	8.01	15.03		13	8.01	15.03
	15	7.40	16.26		15	2.53	20.38		15	3.50	19.53		15	8.07	14.58		15	8.07	14.58
	17	7.34	16.32		17	2.47	20.44		17	3.56	19.47		17	8.13	14.53		17	8.13	14.53
	19	7.27	16.38		19	2.42	20.49		19	4.02	19.40		19	8.18	14.48		19	8.18	14.48
	21	7.21	16.44		21	2.37	20.55		21	4.07	19.34		21	8.24	14.43		21	8.24	14.43
	23	7.15	16.50		23	2.32	21.00		23	4.13	19.27		23	8.30	14.39		23	8.30	14.39
25	7.08	16.56		25	2.27	21.05		25	4.18	19.21		25	8.35	14.34		25	8.35	14.34	
27	7.02	17.02		27	2.22	21.10		27	4.24	19.14		27	8.41	14.30		27	8.41	14.30	
				29	2.18	21.15		29	4.29	19.08		29	8.46	14.26		29	8.46	14.26	
				31	2.13	21.20		31	4.34	19.01									
Mars	1	6.55	17.07		1	2.11	21.22		1	4.37	18.58		1	8.51	14.23		1	8.51	14.23
	3	6.49	17.13		3	2.08	21.26		3	4.42	18.51		3	8.56	14.20		3	8.56	14.20
	5	6.42	17.19		5	2.04	21.30		5	4.48	18.44		5	9.01	14.17		5	9.01	14.17
	7	6.36	17.24		7	2.01	21.34		7	4.53	18.38		7	9.05	14.14		7	9.05	14.14
	9	6.29	17.30		9	1.59	21.37		9	4.59	18.31		9	9.09	14.12		9	9.09	14.12
	11	6.22	17.36		11	1.56	21.40		11	5.04	18.24		11	9.12	14.10		11	9.12	14.10
	13	6.16	17.41		13	1.54	21.43		13	5.09	18.18		13	9.16	14.09		13	9.16	14.09
	15	6.09	17.47		15	1.53	21.45		15	5.15	18.11		15	9.18	14.08		15	9.18	14.08
	17	6.02	17.52		17	1.52	21.46		17	5.20	18.04		17	9.21	14.08		17	9.21	14.08
	19	5.56	17.58		19	1.52	21.47		19	5.25	17.57		19	9.23	14.08		19	9.23	14.08
	21	5.49	18.03		21	1.52	21.48		21	5.30	17.51		21	9.24	14.09		21	9.24	14.09
	23	5.42	18.09		23	1.52	21.48		23	5.36	17.44		23	9.25	14.10		23	9.25	14.10
25	5.36	18.14		25	1.53	21.48		25	5.41	17.37		25	9.25	14.11		25	9.25	14.11	
27	5.29	18.20		27	1.55	21.47		27	5.46	17.31		27	9.25	14.14		27	9.25	14.14	
29	5.22	18.25		29	1.57	21.45		29	5.52	17.24		29	9.25	14.16		29	9.25	14.16	
31	5.16	18.31										31	9.24	14.19		31	9.24	14.19	

2

		Upp	Ned			Upp	Ned			Upp	Ned			Upp	Ned			Upp	Ned
Januari	1	under	horis.	1	4.52	18.36	1	över	horis.	1	5.54	17.02	1	5.54	17.02			5.54	17.02
	3	under	horis.	3	4.44	18.43	3	över	horis.	3	6.01	16.54	3	6.01	16.54			6.01	16.54
	5	11.18	12.11	5	4.36	18.50	5	över	horis.	5	6.08	16.46	5	6.08	16.46			6.08	16.46
	7	11.01	12.30	7	4.27	18.58	7	över	horis.	7	6.15	16.37	7	6.15	16.37			6.15	16.37
	9	10.48	12.45	9	4.19	19.05	9	över	horis.	9	6.22	16.29	9	6.22	16.29			6.22	16.29
	11	10.37	12.58	11	4.10	19.13	11	över	horis.	11	6.29	16.21	11	6.29	16.21			6.29	16.21
	13	10.26	13.10	13	4.02	19.20	13	över	horis.	13	6.37	16.16	13	6.37	16.16			6.37	16.16
	15	10.16	13.22	15	3.53	19.28	15	ö. h.	23.19	15	6.44	16.04	15	6.44	16.04			6.44	16.04
	17	10.06	13.33	17	3.44	19.36	17	0.25	22.56	17	6.52	15.56	17	6.52	15.56			6.52	15.56
	19	9.57	13.43	19	3.36	19.43	19	0.44	22.40	19	6.59	15.47	19	6.59	15.47			6.59	15.47
	21	9.48	13.54	21	3.27	19.51	21	0.59	22.26	21	7.07	15.39	21	7.07	15.39			7.07	15.39
	23	9.39	14.04	23	3.18	19.59	23	1.12	22.14	23	7.15	15.31	23	7.15	15.31			7.15	15.31
25	9.30	14.14	25	3.10	20.07	25	1.24	22.02	25	7.23	15.22	25	7.23	15.22			7.23	15.22	
27	9.21	14.24	27	3.01	20.16	27	1.35	21.52	27	7.31	15.14	27	7.31	15.14			7.31	15.14	
29	9.12	14.33	29	2.52	20.24	29	1.45	21.41	29	7.39	15.06	29	7.39	15.06			7.39	15.06	
31	9.04	14.42	31			31	1.56	21.31	31	7.47	14.57	31	7.47	14.57			7.47	14.57	
Februari	1	8.59	14.47	1	2.43	20.33	1	2.00	21.26	1	7.51	14.53	1	7.51	14.53			7.51	14.53
	3	8.51	14.56	3	2.34	20.41	3	2.10	21.17	3	8.00	14.44	3	8.00	14.44			8.00	14.44
	5	8.42	15.05	5	2.25	20.50	5	2.19	21.07	5	8.08	14.36	5	8.08	14.36			8.08	14.36
	7	8.34	15.14	7	2.15	20.59	7	2.28	20.58	7	8.17	14.27	7	8.17	14.27			8.17	14.27
	9	8.25	15.23	9	2.06	21.09	9	2.37	20.48	9	8.26	14.19	9	8.26	14.19			8.26	14.19
	11	8.17	15.31	11	1.56	21.19	11	2.46	20.39	11	8.35	14.10	11	8.35	14.10			8.35	14.10
	13	8.08	15.39	13	1.46	21.29	13	2.54	20.30	13	8.44	14.02	13	8.44	14.02			8.44	14.02
	15	8.00	15.48	15	1.36	21.39	15	3.02	20.21	15	8.53	13.53	15	8.53	13.53			8.53	13.53
	17	7.52	15.56	17	1.25	21.50	17	3.11	20.13	17	9.03	13.44	17	9.03	13.44			9.03	13.44
	19	7.43	16.04	19	1.14	22.02	19	3.19	20.04	19	9.13	13.35	19	9.13	13.35			9.13	13.35
	21	7.35	16.12	21	1.03	22.14	21	3.26	19.55	21	9.23	13.26	21	9.23	13.26			9.23	13.26
	23	7.27	16.20	23	0.50	22.28	23	3.34	19.46	23	9.33	13.17	23	9.33	13.17			9.33	13.17
25	7.18	16.28	25	0.35	22.44	25	3.42	19.38	25	9.44	13.08	25	9.44	13.08			9.44	13.08	
27	7.10	16.35	27	0.18	23.06	27	3.49	19.29	27	9.55	12.58	27	9.55	12.58			9.55	12.58	
			29	över	horis.	29	3.57	19.21	29	10.06	12.48	29	10.06	12.48			10.06	12.48	
			31	över	horis.	31	4.04	19.12											
Mars	1	7.02	16.43	1	över	horis.	1	4.08	19.08	1	10.18	12.37	1	10.18	12.37			10.18	12.37
	3	6.53	16.50	3	över	horis.	3	4.15	18.59	3	10.32	12.26	3	10.32	12.26			10.32	12.26
	5	6.45	16.58	5	över	horis.	5	4.22	18.51	5	10.47	12.12	5	10.47	12.12			10.47	12.12
	7	6.37	17.05	7	över	horis.	7	4.29	18.42	7	11.06	11.54	7	11.06	11.54			11.06	11.54
	9	6.28	17.13	9	över	horis.	9	4.36	18.34	9	under	horis.	9	under	horis.			under	horis.
	11	6.20	17.20	11	över	horis.	11	4.44	18.26	11	under	horis.	11	under	horis.			under	horis.
	13	6.12	17.27	13	över	horis.	13	4.51	18.17	13	under	horis.	13	under	horis.			under	horis.
	15	6.03	17.35	15	över	horis.	15	4.58	18.09	15	under	horis.	15	under	horis.			under	horis.
	17	5.55	17.42	17	över	horis.	17	5.05	18.01	17	under	horis.	17	under	horis.			under	horis.
	19	5.47	17.49	19	över	horis.	19	5.12	17.52	19	under	horis.	19	under	horis.			under	horis.
	21	5.38	17.56	21	över	horis.	21	5.19	17.44	21	under	horis.	21	under	horis.			under	horis.
	23	5.30	18.03	23	över	horis.	23	5.26	17.35	23	under	horis.	23	under	horis.			under	horis.
25	5.22	18.11	25	över	horis.	25	5.32	17.27	25	under	horis.	25	under	horis.			under	horis.	
27	5.13	18.18	27	över	horis.	27	5.39	17.19	27	under	horis.	27	under	horis.			under	horis.	
29	5.05	18.25	29	över	horis.	29	5.46	17.11	29	under	horis.	29	under	horis.			under	horis.	
31	4.57	18.32								31	under	horis.	31	under	horis.			under	horis.

	Medelavstånd från solen	Omlöpps- tid	Diameter	Massa	Täthet
Merkurius	0,39	0,24	0,38	0,06	0,98
Venus	0,72	0,62	0,95	0,82	0,95
Jorden	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Mars	1,52	1,88	0,53	0,11	0,71
Jupiter	5,20	11,86	11,19	317,9	0,24
Saturnus	9,54	29,46	9,4	95,2	0,1
Uranus	19,18	84,01	4,06	14,6	0,22
Neptunus	30,07	164,79	3,88	17,2	0,31
Pluto	39,44	248,4	0,5	0,1	1,0

I tabellen är jordens medelavstånd, omlöppstid, diameter, massa och täthet tagna som enhet. — Mellan Mars och Jupiter kretsar ett stort antal smärre planeter, de s. k. *småplaneterna*; hittills har noggranna banor bestämts för omkring 1 800 av dessa. — *Solens* diameter är 1 390 000 km eller 109 gånger jordens, dess massa 333 000 gånger jordens, dess medeltäthet 0,26 av jordens. — *Jordens* medelavstånd från solen är 150 miljoner km, dess omlöppstid eller årets längd är 365 dygn 5 timmar 48 minuter 46 sekunder eller 365,2422 dygn. Jordens ekvatorsdiameter är 12 756 km, dess polardiameter 12 714 km. Avståndet längs jordytan från ekvatorn till polen är 10 002 km och överstiger således obetydligt 10 miljoner meter, ekvatorns längd är 40 075 km. Jordens massa är 5 977 triljoner ton, dess medeltäthet 5,52 gånger vattnets täthet. — *Månens* medelavstånd från jorden är 384 404 km eller 60,27 jordradier, dess diameter 3 476 km eller 0,27 av jordens, dess massa 1/81 av jordens, dess medeltäthet 3,34 gånger vattnets täthet eller 0,61 av jordens medeltäthet. Tiden för månens omlöpp kring jorden, den s. k. sideriska månaden, är i genomsnitt 27 dygn 7 timmar 43 minuter 12 sekunder eller 27,3217 dygn, tiden mellan två på varandra följande nymånar, den s. k. synodiska månaden, är i genomsnitt 29 dygn 12 timmar 44 minuter 3 sekunder eller 29,5306 dygn. — Planeten Mars har 2 månår, Jupiter 13, Saturnus 10, Uranus 5 och Neptunus 2. Planeten Saturnus omgives dessutom av ett system av ringar, bestående av en mycket stor mängd smärre partiklar, som kretsar kring planeten.

Förmörkelser

År 1977 inträffar två solförmörkelser och en månförmörkelse, av vilka endast månförmörkelsen blir synlig i Luleå och Kiruna. Månförmörkelsen, som är partiell, inträffar den 4 april; den börjar kl. 4.30 omedelbart innan månen går ned kl. 4.31.

		Stockholms horisont		Göteborgs horisont		Lunds horisont		Luleå horisont		Kiruna horisont	
		Upp	Ned	Upp	Ned	Upp	Ned	Upp	Ned	Upp	Ned
Jan	1	8.47	14.56	8.58	15.34	8.39	15.43	9.56	13.14	under	horis.
	8	8.42	15.07	8.54	15.44	8.36	15.53	9.42	13.35	10.54	12.38
	15	8.33	15.21	8.46	15.57	8.29	16.05	9.23	13.59	10.16	13.22
	22	8.22	15.38	8.36	16.12	8.20	16.18	9.01	14.26	9.43	13.59
Feb	1	8.01	16.03	8.17	16.35	8.03	16.39	8.28	15.03	8.59	14.47
	8	7.44	16.21	8.02	16.52	7.49	16.54	8.03	15.29	8.30	15.18
	15	7.26	16.39	7.45	17.09	7.34	17.10	7.38	15.54	8.00	15.48
	22	7.07	16.56	7.27	17.25	7.18	17.25	7.12	16.19	7.31	16.16
Mars	1	6.48	17.14	7.09	17.41	7.01	17.40	6.46	16.43	7.02	16.43
	8	6.27	17.31	6.50	17.57	6.43	17.54	6.20	17.06	6.32	17.09
	15	6.07	17.48	6.31	18.13	6.25	18.09	5.54	17.28	6.03	17.35
	22	5.46	18.04	6.11	18.28	6.07	18.23	5.28	17.51	5.34	18.00
April	1	5.17	18.28	5.43	18.50	5.41	18.43	4.50	18.23	4.52	18.36
	8	4.56	18.45	5.24	19.06	5.23	18.57	4.23	18.45	4.23	19.01
	15	4.36	19.01	5.05	19.21	5.05	19.11	3.57	19.08	3.53	19.28
	22	4.16	19.18	4.46	19.36	4.48	19.25	3.30	19.32	3.23	19.55
Maj	1	3.52	19.39	4.24	19.56	4.27	19.43	2.56	20.03	2.43	20.33
	8	3.34	19.56	4.07	20.11	4.12	19.57	2.30	20.28	2.11	21.04
	15	3.18	20.12	3.52	20.26	3.59	20.10	2.04	20.54	1.36	21.39
	22	3.03	20.27	3.39	20.39	3.47	20.22	1.38	21.20	0.56	22.21
Juni	1	2.47	20.46	3.24	20.56	3.34	20.37	1.03	21.58	över	horis.
	8	2.39	20.56	3.18	21.05	3.28	20.45	0.41	22.23	över	horis.
	15	2.34	21.02	3.14	21.11	3.25	20.50	0.23	22.43	över	horis.
	22	2.34	21.05	3.14	21.14	3.25	20.53	0.17	22.49	över	horis.
Juli	1	2.40	21.03	3.19	21.12	3.30	20.51	0.33	22.34	över	horis.
	8	2.48	20.56	3.27	21.06	3.37	20.47	0.56	22.13	över	horis.
	15	3.00	20.46	3.37	20.58	3.46	20.39	1.22	21.50	ö. h.	23.19
	22	3.13	20.34	3.49	20.47	3.57	20.29	1.48	21.24	1.05	22.20
Aug	1	3.35	20.12	4.09	20.27	4.14	20.12	2.25	20.48	2.00	21.26
	8	3.50	19.55	4.23	20.11	4.27	19.57	2.50	20.21	2.33	20.53
	15	4.07	19.36	4.38	19.54	4.41	19.41	3.14	19.55	3.02	20.21
	22	4.23	19.17	4.53	19.36	4.54	19.25	3.38	19.29	3.30	19.51
Sep	1	4.46	18.48	5.14	19.09	5.13	19.00	4.10	18.51	4.08	19.08
	8	5.02	18.28	5.29	18.49	5.27	18.42	4.32	18.24	4.33	18.38
	15	5.18	18.07	5.44	18.30	5.40	18.23	4.54	17.58	4.58	18.09
	22	5.34	17.46	5.58	18.10	5.54	18.05	5.15	17.31	5.22	17.40
Okt	1	5.54	17.20	6.17	17.45	6.11	17.41	5.43	16.57	5.54	17.02
	8	6.10	16.59	6.33	17.26	6.25	17.23	6.05	16.31	6.18	16.33
	15	6.27	16.39	6.48	17.07	6.39	17.06	6.28	16.05	6.44	16.04
	22	6.44	16.19	7.04	16.49	6.54	16.49	6.51	15.39	7.11	15.35
Nov	1	7.09	15.53	7.27	16.24	7.15	16.26	7.26	15.03	7.51	14.53
	8	7.26	15.36	7.43	16.08	7.30	16.12	7.51	14.38	8.21	14.23
	15	7.44	15.20	7.59	15.54	7.44	15.59	8.17	14.14	8.53	13.53
	22	8.00	15.07	8.14	15.42	7.58	15.48	8.43	13.51	9.28	13.22
Dec	1	8.20	14.53	8.32	15.30	8.14	15.38	9.15	13.25	10.18	12.37
	8	8.32	14.47	8.44	15.24	8.25	15.33	9.38	13.09	11.27	11.34
	15	8.42	14.44	8.52	15.22	8.33	15.32	9.54	12.58	under	horis.
	22	8.47	14.46	8.57	15.24	8.38	15.34	10.03	12.57	under	horis.

Av docent Bengt Arner

Astma och astmaliknande sjukdomar förekommer hos ca 2% av befolkningen i Sverige. Vid sidan av akuta infektionssjukdomar är astma och andra allergiska sjukdomar den vanligaste orsaken till läkarkonsultation under barnåren. Enligt en aktuell undersökning utgör patienter med akut astma 12% av dem, som intas på Medicinska kliniken i Lund. Astma är definitivt en folksjukdom.

Astma har en karakteristisk och för många välkänd sjukdomsbild: anfall med försvårad, pipande eller väsande andning — ofta hörbar på långt håll. Den sjuke har ofta hosta och försöker — ibland med stora svårigheter — hosta upp ett segt, skummande slem. Han har mycket stora svårigheter att andas ut, och det är lätt att förstå att syret i blodet minskar. Andningen är hastig och ytlig, pulsen snabb. Man kan se att den sjuke utför ett tungt arbete — han är ofta ordentligt svettig.

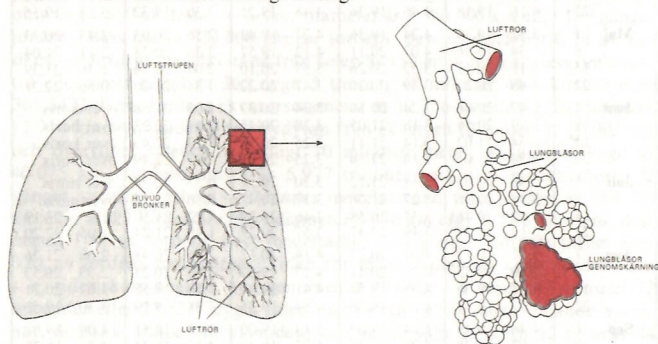

FIG. 1

Bakgrunden till sjukdomssymtomen är en inflammation, som drabbar slemhinnan i de finaste luftrören strax innan de mynnar ut i lungblåsorna (se fig. 1) där syret från inandningsluften tas upp. Inflammationen leder till svullnad av slemhinnan, kramp i luftrörens muskler och överproduktion i luftrörens slemkörtlar. I motsats till det slem, som normalt fuktat luftvägarna är det slem som nu produceras segt och klistrande. Eftersom processen drabbar luftrören omedelbart innan de mynnar ut i lungblåsorna, uppstår en ventilmekanism, som leder till att lungblåsorna och lungorna utvidgas. Mellangärdet pressas nedåt. Den ytliga andningen och försvårade utandningen leder till försämrad syreupptagning och dålig utvädring av kolsyran. Det uppstår alltså syrebrist och kolsyreökning i blodet. Detta kan

i svåra akuta fall leda till hjärtstillestånd och hjärn- eller njurskador, eftersom dessa organ är mycket känsliga för bl. a. syrebrist.

Den inflammation, som det här talas om, framkallas av en allergisk reaktion. Hos en allergisk — överkänslig — person har utvecklats speciella antikroppar (se fig. 2), som kan finnas fixerade vid vissa celler, t. ex. i luftrören, i mag-tarmkanalens slemhinna, i huden eller cirkulerande i blodet. Dessa antikroppar är riktade mot ett eller flera främmande ämnen, antigen. När antigenet på ett eller annat sätt tillförs en överkänslig person »fastnar» det på antikropparna, som i sin tur påverkar cellen att släppa ut skadliga ämnen (se fig. 2). Detta är i stora drag vad som händer, när en allergisk reaktion inträffar. Vilken typ av allergiskt symptom, som uppstår, beror på var i kroppen reaktionen inträffar. Sker den t. ex. i nässlemhinnan uppstår hösnuva, inträffar den i huden bildas eksem och inträffar den i luftrören uppstår astma. Här påverkar de skadliga ämnena luftrörens muskulatur, de fina blodkärlen och slemkörtlarna.

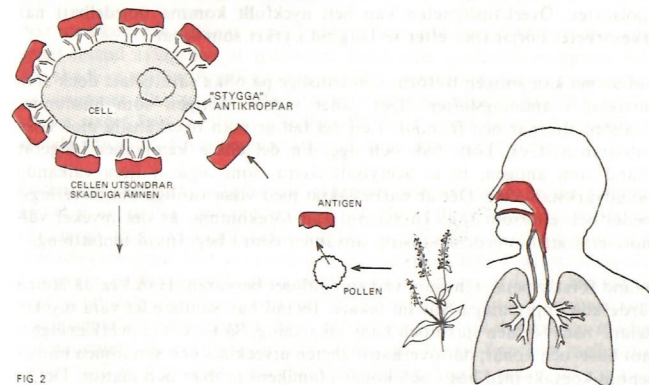

FIG. 2

Antikropparna är blodäggviteämnen. Normalt har människokroppen en nyttig förmåga att utveckla skyddsantikroppar när främmande, ofta skadliga ämnen, tillförs. Dessa skyddsantikroppar medverkar vid oskadliggörandet av det främmande ämnet. Det är på detta sätt man kan förvärva immunitet mot bakterie- och virussjukdomar. Allergi är en immunitetsreaktion som gått snett, det har utvecklats »styggå» antikroppar och när den överkänslige utsätts för det främmande ämnet utlöses reaktionen.

Intensiteten hos den allergiska reaktionen varierar beroende dels på graden av överkänslighet och dels på hur stora mängder av antigenet (det skadliga ämnet) som tillförs. På fackspråk talar man om »graden av exposition». Är

en individ känslig för hästhår, så kan ett kort besök i ett stall utlösa ett kraftigt astmaanfall. Det går ofta snabbt över, när han kommer ut i friska luften. Den plötsliga andnöden beror här till största delen på akut kramp i lufttrörens muskulatur. Hos en person, som är överkänslig för husdamm kan det under natten utlösas ett mer långdraget astmatillstånd, där alla delfenomenen med slemhinnesvullnad, slembildning och kramp i lufttrören utvecklas. Hos en individ, som utsätts för antingen kan besvären pågå dag och natt, om han inte avlägsnar sig från den skadliga miljön.

En och samma individ kan vara överkänslig mot flera olika ämnen samtidigt. Vid astma är det vanligt att man är överkänslig för husdamm, kvalster och djurhår. Det är också vanligt att man är överkänslig för lövträd-, raps- och gräspollen samtidigt. Under vårmånaderna ger överkänslighet mot björkpollen ofta astma, särskilt hos småbarn. Man ser ofta överkänslighet mot ämnena, som den sjuke kommer i beröring med under yrkesarbete. Hos bagare förekommer överkänslighet mot en eller flera mjölsorter. Överkänsligheten kan helt nyckfullt komma omedelbart när yrkesarbetet börjat eller efter så lång tid i yrket som 40 år.

Vid astma kan antingen tillföras den känslige på olika sätt, oftast dock som partiklar i andningsluften. Det gäller sådana antingen som husdamm, kvalster, djurhår och frömjöl. I en del fall är man överkänslig mot vissa födoämnen, t. ex. kött, fisk och ägg. En del enkla kemikalier fungerar ibland som antigen, bl. a. acetylsalicylsyra, som ingår i flera välkända huvudvärkstabletter. Det är närbesläktat med vissa vanliga konserveringsmedel och eftersom s. k. korsallergi kan förekomma, är det mycket väl motiverat att livsmedelsindustrin använder dem i begränsad omfattning.

Ibland förstår patienten själv vad som utlöser besvären. Han kan då lämna värdefulla upplysningar till sin läkare. Ibland kan sambandet vara mycket oklart, både för den sjuke och hans omgivning. Så t. ex. vid överkänslighet mot häst- och kohår, där överkänsligheten utvecklats och symptomen utlösas genom kontakt med häst- och kohår i familjens möbler och mattor. Det är alltså inte nödvändigt med direktkontakt med levande djur av det här slaget för att överkänslighet skall uppstå. Sjukhistorien, med detaljer om när symptomen uppträder, årstidsvariationerna, hemmets inredning och yrkesmiljön ger en erfaren allergiläkare värdefulla upplysningar om speciell överkänslighet.

Sjukhistorien är grundläggande för all diagnostik vid överkänslighet och får sin största betydelse om den värderas och bedöms av läkare med erfarenhet av allergisjukdomar. På sjukhus och mottagningar, där ett större antal astmapatienter behandlas, samlas helt naturligt en större erfarenhet om vilka typer av överkänslighet, som spelar roll för sjukdomen, och sö-

kandet blir därför mer planmässigt. Att uppspara överkänslighet hos den enskilde patienten är givetvis ett förstahandsintresse, eftersom det i många fall finns möjlighet att avlägsna de skadliga ämnena i hans omgivning.

Till hjälp i diagnostiken används testningar i huden. Man undersöker om det finns speciella antikroppar riktade mot det ämne man prövar med. Ett positivt utfall av ett sådant test kan tyda på att samma slags antikroppar finns i lufttrörens slemhinna och alltså spelar roll vid utlösningen av symptomen. Under senare år har det även blivit möjligt att påvisa sådana specifika antikroppar i blodprov. Denna metod, som kallas RAST, kommer sannolikt att få stor betydelse inom allergidiagnostiken i framtiden. Både testreaktioner och RAST-reaktioner måste emellertid värderas mot uppgifterna i sjukhistorien eller i tveksamma fall genom s. k. provokationsförsök. På ett försiktigt sätt utsätter man patienten för det misstänkta antigenet och observerar om han får symptom. Vid positivt utfall av ett sådant prov är överkänsligheten med säkerhet fastställd.

När man kommit så långt som till säkert fastställd överkänslighet kan antigenet ibland avlägsnas ur patientens miljö eller patienten avlägsnas från den skadliga miljön. Åtgärderna kan vara så pass enkla som att byta kuddar i sovrummet eller så betydelsefulla som att byta arbete. Åtgärder av det senare slaget kan medföra allvarliga följder för patientens ekonomi och sociala situation. Rätt diagnostik är alltså av största betydelse.

Gäller det en överkänslighet där patienten inte kan undvika det skadliga ämnet, t. ex. pollen- och mögelallergi och vissa fall av husdamm- och djurhårallergi, så finns möjligheten att öka patientens tolerans genom s. k. *hyposensibilisering*. Det är i princip en vaccinationsmetod, där man sprutar in extrakt av det speciella antigenet i försiktigt stegrade doser. Härvid utvecklas ett slags skyddsantikroppar. Dessutom anses halten av cirkulerande antikroppar i blodet minska. Man prövar sig fram till den högsta möjliga dos patienten tolererar och ger sedan denna dos med 4-8 veckors mellanrum under ca 3 år i ett slags underhållsbehandling. Under senare år har man tagit fram nya typer av antigenextrakt, som man nått mycket goda behandlingsresultat med.

Det är bara hos en viss del av astmaklientelet, som man hittills har kunnat påvisa överkänslighet. Frekvensen överkänsliga varierar med åldern. Hos barn och ungdomar upp till 20 år har man med säkerhet påvisat överkänslighet i 80 % av fallen. Det är därför mycket viktigt att dessa yngre patienter tas om hand för sakkunnig utredning och behandling. Vid astma, som debuterar i vuxen ålder, har man med nuvarande metoder endast kunnat påvisa överkänslighet i 25-30 % av fallen. Det är inte uteslutet, att astma i dessa åldersgrupper utlöses av andra typer av antigen och under medverkan

av andra typer av allergiska mekanismer. Forskningen har här gjort betydande framsteg under de allra senaste åren.

Den speciella antiallergiska terapin, hyposensibilisering, som vi talat om ger patienten en toleransstegring. Ibland räcker den inte för att hålla patienten fri från besvär. Man får då komplettera behandlingen med mediciner. Vid astma där överkänslighet över huvudtaget inte kunnat påvisas, är medicinerings den enda utvägen. Under de senaste 10 åren har ett flertal mycket effektiva läkemedel tagits fram och situationen har på ett avgörande sätt förändrats för astmapatienterna. Rätt hanterade kan dessa medel göra de flesta astmapatienter besvärsfria och arbetsföra. Eftersom astma är en kronisk eller långdragen sjukdom, är det nödvändigt att medicinerings sköts på ett rationellt sätt. Läkaren måste i samråd med sin patient finna ut en läkemedelskombination, som passar den enskilde patienten. Eftersom astmapatienten ofta akut försämras i samband med luftvägsinfektioner är det mycket viktigt att han har en läkare att kontakta för omedelbar hjälp. Kontinuitet i patient-läkarkontakten är av största betydelse vid behandling av astma.

Med de behandlingsmetoder och läkemedel, som numer finns, är astma ett sjukdomstillstånd, som är mycket tacksamt att behandla.

Sveriges konungahus

Carl XVI Gustaf Folke Hubertus, Sveriges Konung. Född den 30 april 1946. Uppsteg på tronen den 15 september 1973. Förmäld den 19 juni 1976 med *Silvia* Renate Sommerlath, Sveriges Drottning. Född den 23 december 1943.

Konungens syster:

Birgitta Ingeborg Alice, Sveriges Prinsessa, född den 19 januari 1937. Förmäld den 25 maj 1961 (borgerlig vigsel) och den 30 maj 1961 (kyrklig vigsel) med *Johann Georg*, Prins av Hohenzollern, född den 31 juli 1932.

Son: *Carl Christian*, född den 5 april 1962.

Dotter: *Désirée* Margaretha Victoria Sibylla Catharina Louise Maria, född den 27 november 1963.

Son: *Hubertus* Gustaf Adolf, född den 10 juni 1966.

Konungens farbror:

Bertil Gustaf Oscar Carl Eugen, Sveriges Arvfurste, Hertig av Halland, född den 28 februari 1912.

Konungens faster:

Ingrid Victoria Sofia Louise Margareta, Sveriges Prinsessa, född den 28 mars 1910. Förmäld den 24 maj 1935 med *Frederik IX*, Danmarks Konung, född den 11 mars 1899, död den 14 januari 1972.

Framlidne Hertigens av Västergötland dotter:

Margaretha Sofia Lovisa Ingeborg, Sveriges Prinsessa, född den 25 juni 1899. Förmäld den 22 maj 1919 med *Axel*, Prins av Danmark, född den 12 augusti 1888, död den 14 juli 1964.

Konungens systrar:

Margaretha Désirée Victoria, född den 31 oktober 1934, gift den 30 juni 1964 med *John* Kenneth Ambler, född den 6 juni 1924. Bär titeln Prinsessan Margaretha, Fru Ambler.

Dotter: *Sybilla* Louise, född den 14 april 1965.

Son: *Charles* Edward, född den 14 juli 1966.

Son: *James* Patrick, född den 10 juni 1969.

Désirée Elisabeth Sibylla, född den 2 juni 1938, gift den 5 juni 1964 med friherre Nils-August Otto Carl *Niclas* Silfverschiöld, född den 31 maj 1934. Bär titeln Prinsessan *Désirée*, Friherrinna Silfverschiöld.

Son: Carl Otto Edmund, född den 22 mars 1965.

Dotter: Christina Louise, född den 29 september 1966.

Dotter: *Hélène*, född den 20 september 1968.

Christina Louise Helena, född den 3 augusti 1943, gift den 15 juni 1974 med *Tord* Gösta Magnuson, född den 7 april 1941. Bär titeln Prinsessan *Christina*, Fru Magnuson.

Son: Carl *Gustaf* Victor, född den 8 augusti 1975.

Konungens farbröder:

Sigvard Oscar Fredrik Bernadotte, Greve af Wisborg, född den 7 juni 1907, gift den 30 juli 1961 med Gullan *Marianne* Lipdberg, Grevinna af Wisborg, född den 15 juli 1924.

Carl Johan Arthur Bernadotte, Greve af Wisborg, född den 31 oktober 1916, gift den 19 februari 1946 med Elin *Kerstin* Margareta Wijkmark, Grevinna af Wisborg, född den 4 mars 1910.

Framlidne Hertigens av Södermanland son:

Gustaf *Lennart* Nicolaus Paul Bernadotte, Greve af Wisborg, född den 8 maj 1909, gift den 29 april 1972 med *Sonja* Anita Maria Hauntz, Grevinna af Wisborg, född den 7 maj 1944.

Framlidne Hertigens av Västergötland son:

Carl Gustaf Oscar Fredrik Christian Bernadotte, Prins, född den 10 januari 1911.

Sveriges regering

Statsminister

Olof Palme, f. 27, utn. 69

Minister för utrikes ärendena

Sven Andersson, f. 10, utn. 73

Statsråd

Gunnar Sträng, f. 06, utn. 55, finansdepartementet

Rune Johansson, f. 15, utn. 71, industridepartementet

Eric Holmqvist, f. 17, utn. 73, försvarsdepartementet

Sven Aspling, f. 12, utn. 62, socialdepartementet

Svante Lundkvist, f. 19, utn. 73, jordbruksdepartementet

Lennart Geijer, f. 09, utn. 69, justitiedepartementet

Ingemund Bengtsson, f. 19, utn. 74, arbetsmarknadsdepartementet

Bengt Norling, f. 25, utn. 69, kommunikationsdepartementet

Carl Lidbom, f. 26, utn. 75, handelsdepartementet

Ingvar Carlsson, f. 34, utn. 74, bostadsdepartementet

Kjell-Olof Feldt, f. 31, utn. 75, konsult

Gertrud Sigurdson, f. 23, utn. 73, konsult

Hans Gustafsson, f. 23, utn. 74, kommundepartementet

Bertil Zachrisson, f. 26, utn. 73, utbildningsdepartementet

Anna-Greta Leijon, f. 39, utn. 73, konsult

Lena Hjelm-Wallén, f. 43, utn. 74, konsult

Thage Peterson, f. 33, utn. 75, konsult

Landshövdingar, län och residensstäder

A	Stockholms län	Stockholm	Hjalmar Mehr, f. 10, utn. 71
C	Uppsala län	Uppsala	Ragnar Edenman, f. 14, utn. 67
D	Södermanlands län	Nyköping	Mats Lemne, f. 19, utn. (55) 69
E	Östergötlands län	Linköping	Per Eckerberg, f. 13, utn. 56
F	Jönköpings län	Jönköping	Sven af Geijerstam, f. 13, utn. 64
G	Kronobergs län	Växjö	Lars Eliasson, f. 14, utn. 71
H	Kalmar län	Kalmar	Erik Westerlind, f. 14, utn. 68
I	Gotlands län	Visby	Einar Gustavsson, f. 14, utn. 74
K	Blekinge län	Karlskrona	Camilla Odhnoff, f. 28, utn. 73
L	Kristianstads län	Kristianstad	Bengt Petri, f. 13, utn. 64
M	Malmöhus län	Malmö	Nils Hörjel, f. 17, utn. 73
N	Hallands län	Halmstad	Yngve Holmberg, f. 25, utn. 72
O	Göteborgs och Bohus län	Göteborg	Erik Huss, f. 13, utn. 71

P	Älvsborgs län	Vänerns län	Gunnar von Sydow, f. 11, utn. 70
R	Skaraborgs län	Mariestad	Karl Frithiofson, f. 19, utn. 67
S	Värmlands län	Karlstad	Rolf Edberg, f. 12, utn. 67
T	Örebro län	Örebro	Harald Aronsson, f. 13, utn. 71
U	Västmanlands län	Västerås	Gustav Cederwall, f. 13, utn. 61
W	Kopparbergs län	Falun	Bengt Olsson, f. 18, utn. 74
X	Gävleborgs län	Gävle	Hans Hagnell, f. 19, utn. 71
Y	Västernorrlands län	Härnösand	Bertil Löfberg, f. 23, utn. 75
Z	Jämtlands län	Östersund	Hans Gustafsson, f. 12, utn. 69
AC	Västerbottens län	Umeå	Bengt Lyberg, f. 12, utn. 71
BD	Norrbottnens län	Luleå	Ragnar Lassanantti, f. 15, utn. 66

Länens areal och folkmängd

Län	Landareal km ²	Inv. per km ²	Folkmängd 1 jan 1976	Förändring under 1975
Stockholms	7 715	193	1 493 374	4 230
Uppsala	5 252	44	229 959	1 279
Södermanlands	6 245	40	251 916	1 189
Östergötlands	10 058	38	387 095	1 083
Jönköpings	10 589	29	301 964	146
Kronobergs	8 976	19	169 433	607
Kalmar	11 097	22	240 751	356
Gotlands	3 140	17	54 403	229
Blekinge	2 909	53	155 324	180
Kristianstads	6 156	44	272 029	1 905
Malmöhus	4 752	156	739 849	2 288
Hallands	4 755	46	219 758	3 440
Göteborgs och Bohus	5 129	139	714 851	1 260
Älvsborgs	11 570	36	418 031	2 428
Skaraborgs	7 807	34	263 220	852
Värmlands	17 605	16	284 337	861
Örebro	8 642	32	273 906	302
Västmanlands	6 493	40	259 920	— 212
Kopparbergs	28 349	10	281 137	1 978
Gävleborgs	18 191	16	294 496	1 736
Västernorrlands	24 123	11	268 037	429
Jämtlands	47 508	3	133 458	414
Västerbottens	55 427	4	236 359	1 484
Norrbottnens	98 910	3	264 297	2 749
Hela riket	411 405	20	8 207 904	31 213

Stift och biskopar

	Antal invånare 1 jan 1975	Antal församlingar 1 jan 1975
Uppsala ärkestift	614 745	216 Olof Sundby, f. 17, utn. 72
Linköpings stift	514 378	215 Ragnar Askmark, f. 14, utn. 59
Skara stift	494 851	368 Hjelge Brattgård, f. 20, utn. 69
Strängnäs stift	532 996	149 Åke Kastlund, f. 16, utn. 72
Västerås stift	578 575	122 Arne Palmqvist, f. 21, utn. (67) 75
Växjö stift	585 803	253 Sven Lindegård, f. 24, utn. 73
Lunds stift	1 162 829	441 Olle Nivenius, f. 14, utn. 70
Göteborgs stift	1 056 805	286 Bertil Gärtner, f. 24, utn. 70
Karlstads stift	388 627	136 Sven Ingebrand, f. 20, utn. 76
Härnösands stift	400 652	129 Bertil Werkström, f. 28, utn. 75
Luleå stift	496 423	80 Stig Hellsten, f. 13, utn. 66
Visby stift	54 174	92 Olof Herrlin, f. 14, utn. 62
Stockholms stift	1 295 833	93 Ingmar Ström, f. 12, utn. 71

Sveriges kommuner

Den 1 januari 1971 försvann begreppet stad ur svensk indelning och administration. Städer, köpingar och landskommuner kallas alla för kommuner. Begreppet stad kommer troligen endast att leva kvar i betydelsen huvudstad, residensstad och stiftsstad.

Den senaste kommunreformen syftade till att de 132 städerna, de 93 köpingarna, de nästan 700 landskommunerna och några enstaka municipal-samhällen skulle utgöra 282 kommunblock med var sin centralort. Senare har antalet minskats till 273.

Kommunsammanslagningen är ännu inte helt genomförd, och den 1 januari 1976 fanns det i riket 278 kommuner. Nedan följer en förteckning över de 101 största kommunerna, dvs. de med en folkmängd överstigande 23 000 invånare.

I tabellen anges också uppgifter om skatter. Med debitering till kommun avses endast den utdebitering som fastställts av vederbörande kommun. Med hela utdebiteringen menas summan av utdebiteringarna till kommun, församling och landsting. Observera att Gotlands, Göteborgs och Malmö kommun inte ingår i landsting.

Kommun	Folkmängd 1 jan 1976	Komm. utdeb. per skattekrona	Total utdeb. per skattekrona
Alingsås	27 806	14: 95	25: 56
Arvika	27 452	15: 00	26: 90
Avesta	27 155	17: 00	27: 59
Boden	27 807	13: 95	25: 76
Bollnäs	33 081	15: 00	26: 10
Borlänge	46 204	16: 45	26: 95
Borås	105 186	15: 20	25: 85

Kommun	Folkmängd 1 jan 1976	Komm. utdeb. per skattekröna	Total utdeb. per skattekröna
Botkyrka	69 904	16: 00	28: 46
Danderyd	27 164	10: 10	22: 75
Enköpings	31 911	15: 30	27: 40
Eskilstuna	92 628	15: 70	27: 19
Eslov	26 282	14: 95	26: 35
Falkenberg	33 097	14: 00	26: 36
Falköping	32 514	14: 20	26: 45
Falun	47 645	15: 25	25: 77
Finspång	24 786	15: 90	27: 85
Gislaved	27 564	15: 00	28: 03
Gotland	54 403	25: 00	26: 12
Gällivare	25 396	15: 75	27: 50
Gävle	86 934	14: 15	25: 32
Göteborg	444 592	23: 15	24: 00
Halmstad	74 296	14: 50	26: 71
Haninge	50 256	15: 50	28: 10
Helsingborg	101 664	15: 10	26: 21
Huddinge	62 537	13: 55	26: 15
Hudiksvall	36 696	14: 00	25: 33
Härnösand	27 049	16: 40	27: 98
Hässelholm	48 341	14: 00	25: 27
Järfälla	51 517	13: 60	26: 00
Jönköping	108 470	15: 70	28: 75
Kalmar	52 385	14: 95	27: 03
Karlshamn	32 137	14: 00	25: 40
Karlskoga	38 095	15: 00	25: 70
Karlskrona	60 009	15: 90	27: 39
Karlstad	72 401	15: 70	27: 44
Katrineholm	32 644	15: 00	26: 51
Kiruna	31 170	14: 30	26: 00
Kramfors	27 915	16: 30	27: 72
Kristianstad	67 488	13: 25	24: 60
Kristinehamn	27 815	15: 25	26: 90
Kungsbacka	38 323	14: 30	26: 24
Kungälv	28 291	15: 20	26: 52
Köping	27 872	15: 62	26: 12
Landskrona	38 407	15: 15	26: 27
Lerum	28 156	13: 82	24: 22
Lidingö	36 708	11: 65	24: 00
Lidköping	34 635	14: 90	26: 93
Lindesberg	24 554	15: 50	26: 72
Linköping	109 212	14: 00	26: 12
Ljungby	26 263	14: 30	26: 21
Ludvika	33 065	16: 35	26: 62
Luleå	66 260	15: 60	27: 51
Lund	76 233	14: 75	26: 00
Malmö	243 570	23: 80	24: 60

Kommun	Folkmängd 1 jan 1976	Komm. utdeb. per skattekröna	Total utdeb. per skattekröna
Mariestad	24 675	15: 50	27: 72
Mark	30 210	15: 00	25: 66
Mjölby	25 514	15: 00	27: 03
Motala	49 293	16: 00	28: 00
Möndal	47 270	14: 45	25: 73
Nacka	55 268	14: 00	26: 44
Norrköping	119 201	16: 45	28: 51
Norrälje	39 185	15: 00	27: 85
Nyköping	62 574	14: 00	25: 63
Nässjö	32 603	15: 85	28: 80
Oskarshamn	27 974	15: 35	27: 24
Partille	27 129	15: 00	26: 10
Piteå	35 522	15: 25	27: 27
Ronneby	30 363	14: 00	25: 56
Sandviken	43 153	16: 25	27: 38
Sigtuna	26 589	14: 70	27: 45
Skellefteå	72 463	15: 50	26: 02
Skövde	45 338	14: 70	26: 80
Sollefteå	26 214	14: 84	26: 47
Sollentuna	43 376	14: 15	26: 80
Solna	53 862	11: 10	23: 45
Stockholm	665 579	13: 50	25: 77
Sundbyberg	26 992	14: 05	26: 50
Sundsvall	93 966	14: 50	25: 90
Söderhamn	32 255	14: 80	26: 07
Södertälje	77 643	14: 70	27: 32
Trelleborg	34 743	14: 00	25: 22
Trollhättan	50 213	13: 50	23: 79
Tyresö	29 330	14: 90	27: 35
Täby	41 281	12: 25	24: 85
Uddevalla	46 853	15: 80	26: 75
Umeå	75 254	16: 77	27: 14
Upplands-Väsby	28 773	13: 50	26: 15
Uppsala	138 039	15: 00	26: 80
Varberg	43 054	14: 50	26: 53
Vaxholm	27 522	15: 70	28: 46
Vetlanda	28 538	15: 60	28: 68
Vänersborg	34 374	14: 50	24: 99
Värnamo	30 057	15: 00	28: 10
Västervik	41 748	15: 00	27: 01
Västerås	117 885	14: 80	25: 25
Växjö	62 028	14: 75	26: 22
Ystad	23 696	14: 75	26: 02
Ängelholm	28 173	14: 10	25: 42
Örebro	117 815	16: 25	27: 30
Örnsköldsvik	60 380	15: 00	26: 52
Östersund	54 120	14: 75	26: 66

Naturvett

Allemansrätten är en sedvanerätt. Av gammal hävd har i Sverige var och en rätt att uppehålla sig i naturen, på land eller sjö om man inte stör mark- ägarens hemfrid och arbetsro eller riskerar att skada mark eller annan egen- dom. På annans tomtmark får man inte vistas utan tillstånd. Till tomtmark (oavsett om det finns stängsel) räknas så stort område som ägaren kan anses behöva för att vara ostörd. I regel beror det på terrängförhållandena m. m. Om träd, buskar, bergknallar hindrar insyn kan det räcka med ett avstånd av 10–15 m. Är insynen fri bör man inte komma närmare än 60–70 m. I tveksamma fall beträd ej mark för att inte riskera brott mot gällande regler. Visa alltid hänsyn mot människor och natur.

Avfall	får ej kastas i naturen eller annorstädes utomhus. Nedskräp- ning är straffbelagt.
Bad	är tillåtet överallt utom vid annans tomt eller brygga.
Brygga	(privat) får man ej landstiga på utan tillstånd.
Båtar	får ej förtöjas vid annans brygga utan tillstånd.
Eldning	får endast ske om fara för brand ej föreligger. Rådfråga först skogsbrandfogde och markägare.
Enskild väg	får man gå, cykla eller åka skidor på. I regel är det förbjudet att där framföra eller parkera bil eller annat motorfordon.
Fiske	måste man ha tillstånd till på enskilt vatten. Tag alltid reda på de lokala bestämmelserna.
Grind	skall stängas när man passerat.
Hund	måste hållas så att otillåten jakt förhindras.
Jakt	fordrar särskilt tillstånd.
Staket	(utom kring tomt) får man klättra över, om det ej skadas.
Tomt	får ej beträdas utan ägarens medgivande.
Tälta	en natt får man göra (om man ej vållar skada eller stör mark- ägaren). Be helst om lov innan ni slår upp tältet, även för bara några timmar.
Växter	(bär, svamp och blommor) får plockas om de ej är fridlysta eller växer på annans tomtmark, men låt vårblommorna vara ifred.
Äkrar	med växande gröda eller planteringar får ej beträdas.

Statistiska uppgifter om Sverige

(I en del fall är uppgifterna preliminära)

1. Rikets indelningar vid 1975 års början

Län 24, kommuner 278, kommunblock 3

Hovrätter 6, tingsrätter 100

Stift 13, kontrakt 179, pastorat 1 138, församlingar 2 570

2. Riksdagens partiställning under vårsessionen 1976

	Antal ledamöter	Därav kvinnor
Socialdemokratiska riksdagsgruppen	156	35
Centerpartiet	90	22
Folkpartiet	34	5
Moderata samlingspartiet	51	8
Vänsterpartiet kommunisterna	19	4
Summa	350	74

3. Folkmängd

Folkmängd vid 1975 års slut i hela riket 8 208 442 enl. RTB.

I tätbebyggda områden 1 november 1970 6 574 933, i glesbebyggda om- råden vid samma tid 1 501 970.

Förvärvsarbetande i tusental enligt 1970 års folkräkning 3 412,7 ej för- värvsarbetande 4 663,4. Total fördelning efter näringsgrenar: jordbruk, skogsbruk 276,5, byggnadsindustri 332,5, tillverkningsindustri 1 041,5, handel 658,9, samfärdsel 247,1, tjänster m. m. 856,3.

Förändringar	1971	1972	1973	1974	1975
Levande födda	114 484	112 273	109 663	109 874	103 421
Döda	82 717	84 056	85 640	86 316	88 116
Invandrare	42 615	29 894	29 443	37 430	44 133
Utvandrare	39 560	41 579	40 342	28 352	27 249
Vigda par	39 918	38 636	38 251	44 864	43 723
Skilsmässor	13 682	15 189	16 021	26 802	24 340

Utlämnningar, arbetsanmälda

1 jan 1975	247 196
1974	232 814
1973	220 748
1972	218 049
1971	224 128

Utländska medborgare

1 jan 1975	401 158
1974	397 452
1973	406 705
1972	416 567
1971	411 280

Beräknat antal utländska medborgare röstberättigade i 1976 års kommunal- och landstingsval: 232 878.

4. Jordbruk och skogsbruk

(Uppgifterna om areal, skörd och husdjur avser företag med åkerareal överstigande 2 hektar.)

Jordbruksjordens fördelning på olika ägoslag i km²

	1971	1972	1973	1974
Åker	30 163	29 965	29 837	29 911
Kultiverad betesmark	1 413	1 420	1 425	1 449
Annan gräsbärande mark	2 329	2 280	2 244	2 226
Skogsmark	55 351	53 966	51 822	50 637
Övrig mark	13 818	13 300	12 596	12 229
Summa (utom vatten)	103 077	100 931	97 923	96 453

Åkers användning i km² och skörden i tusen ton år 1974

	Areal	Skörd		Areal	Skörd
Vete	3 401	1 825	Grönfoder- och		
Höstråg	1 080	437	ensilageväxter	232	..
Korn	6 380	2 398	Oljeväxter	1 605	352
Havre	4 681	1 686	Slättervall på åker	7 163	2 501 ¹
Blandsäd	767	249	Vall till fröskörd	150	..
Baljväxter	92	..	Betesvall på åker	2 144	..
Potatis	475	1 257	Övriga växtslag	320	..
Sockerbetor	467	2 140	Helträda och		
			obrukad åkerjord	954	..
			Summa	29 911	—

¹ Avser första skörd

Husdjur i tusental i juni 1974

Kor 755, kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver 590, kalvar under 1 år 564, får och lamm 372, svin 2 375, höns och kycklingar 8 004.

Produktion år 1975 i tusen ton (utom förbrukningen hos jordbrukarna)

Mjölk (vid mejerierna invägd) 3 023, smör 42, smör i Bregott + smörolja 14, ost 81, kött och fläsk 437.

Totala skogsmarksarealen fördelad efter företagarkategori år 1971 i km²

Enskilda 96 368, dödsbon 9 501, aktiebolag 59 339, staten 44 678, övriga 17 244. Summa 227 130 km².

Flottledernas längd år 1974 7 105 km.

Skogsavverkning (beräknad) drivningsåret 1974/75

56 miljoner m³ fast mått utan bark, därav sågtimmer av barrträd 19,2, massaved 32,9, brännved 2,9 samt annat virke 0,9.

5. Industri

Antal arbetare sysselsatta inom tillverkningsindustri samt gruvor och mineralbrott: översikt 1970–1973

	1970	1971	1972	1973
Industrigrupp				
Malmgruvor, andra gruvor och mineralbrott	10 908	10 829	10 564	10 886
Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksindustri	55 968	54 901	53 078	53 106
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervaruindustri	62 880	55 367	52 075	51 452
Trävaruindustri	66 295	63 287	63 469	65 993
Massa-, pappers- och pappersvaruindustri, grafisk industri	75 521	72 867	72 662	73 137
Kemisk industri, petroleum-, gummivaru-, plast- och plastvaruindustri	43 069	42 883	43 031	44 809
Jord- och stenvaruindustri	30 477	27 588	26 118	25 732
Järn-, stål- och metallverk	50 092	49 185	48 259	49 552
Verkstadsindustri	275 212	275 921	272 259	281 400
Annan tillverkningsindustri	4 499	4 391	4 347	4 852
Summa	674 921	657 219	645 862	660 919

Produktion av vissa varor 1970–1973

	1970	1971	1972	1973
Järnmalm, 1 000 ton	31 509	34 367	33 979	34 727
Götslål, 1 000 ton	5 496	5 271	5 257	5 664
Cement, 1 000 ton	4 373	3 950	3 731	3 787
Sågade trävaror, 1 000 m ³	11 118	11 618	12 848	13 793
Pappersmassa, 1 000 ton	8 109	7 830	8 201	9 422
Papper och papp, 1 000 ton	4 097	4 298	4 586	5 225
Personbilar, stycken	267 383	292 199	320 667	344 507
Fartyg levererade, 1 000 bruttoton	1 533	1 987	1 895	2 310
Garner, 1 000 ton	38,5	31,7	28,1	27,4
Vävnader (exkl. trikåvävnader) 1 000 ton	34,3	31,7	31,1	29,1
Läderskor, milj. par	5,9	4,8	5,6	5,3
Margarin, 1 000 ton	131	137,2	137,0	135,7
Maltdrycker, milj. l	420,5	446,9	440	451
Stadsgas, 1 000 m ³	300 751	276 710	291 409	277 282
Elektrisk energi, milj. kWh	60 645	66 550	71 682	78 080

6. Utrikeshandel 1975 (Preliminära värden)

Export	%	Milj. kr
Livsmedel	2,4	1 740,9
Drycker, tobak	0,1	64,9
Råvaror	15,8	11 445,3
Trävaror	4,0	2 906,0
Massa	7,7	5 525,6
Malmer	3,3	2 373,2
Bränslen	1,6	1 127,2
Oljor, fetter	0,3	212,0
Kemiska produkter	4,6	3 320,0
Halvfabrikat	25,6	18 514,0
Papper, papp	8,5	6 130,3
Järn, stål	7,7	5 581,2
Verkstadsprodukter	47,1	34 051,8
Maskiner etc.	17,9	12 927,3
Elektr. maskiner	9,1	6 594,8
Transportmedel	16,4	11 827,1
Övriga varor	6,2	4 453,8
Summa milj. kr		72 227,5

Import	%	Milj. kr
Livsmedel	6,6	4 932,3
Drycker, tobak	0,9	650,5
Råvaror	4,5	3 369,6
Malmer, skrot	1,2	929,4
Bränslen	17,2	12 884,0
Oljor, fetter	0,4	312,5
Kemiska produkter	8,1	6 088,4
Halvfabrikat	20,0	14 977,9
Garn, vävnader	3,7	2 749,1
Järn, stål	6,1	4 595,6
Verkstadsprodukter	34,1	25 531,2
Maskiner etc.	14,1	10 590,0
Elektr. maskiner	7,8	5 850,8
Transportmedel	9,4	7 032,2
Övriga varor	10,9	8 162,5
Summa milj. kr		74 850,7

Värde-, pris- och volymindex (1959=100) för importen 590, 215 och 279. För exporten är indexen 632, 223 och 284.

7. Kommunikationer år 1975 eller vid årets slut

Handelsflotta

Fartyg om 100 ton brutto och däröver 622 st. om 7 640 000 ton brutto.

Utrikes sjöfart

Under år 1975 ankom till Sverige från utlandet 40 116 lastfartyg och 122 930 passagerarfartyg och färjor. 45,8 milj. ton varor lössades från fartyg ankomna från utlandet och 26,7 milj. ton varor lastades på fartyg som avgick till utlandet under år 1975.

Järnvägar år 1974

Längd: 11 679 km, därav elektrifierade 7 520 km. Antal av: resor 82 miljoner, personkilometer 5 490 miljoner, transporterat gods 77 miljoner ton, godstonkilometer 19 598 miljoner.

Allmänna vägar på landet (1 jan 1975)

97 412 km, därav belagda 29 726 km.

Motorfordon 1975 (tusental)

Personbilar 2 760,3, bussar 14,1, lastbilar 156,6, traktorer 266,4, motorcyklar 33,2.

Vägrafikolyckor med personskador

År	Dödlig utgång ¹	Svår	Lindrig
1969	1 158	5 085	11 094
1970	1 158	5 124	10 354
1971	1 093	5 460	9 869
1972	1 053	5 154	9 806
1973	1 076	5 632	10 194
1974	1 089	5 494	9 460

¹ Olyckor med personer som avlidit inom 30 dagar.

Postförsändelser (milj.) under 1973

Inrikes 1 971, till utlandet 82, från utlandet 100.

Telefonapparater (1 jan 1976) 5,42 miljoner.

Telegram 1974/75 (milj.)

Inrikes 1,05, till utlandet 0,63, från utlandet 0,62.

Allmänna mottagaravgifter den 1 jan 1976 radio + TV 2,91 miljoner, därav med färg-TV-tillägg 1,39 miljoner.

Markeringar för automatiskt utväxlade in- och utländska samtal 1974/75 18 174,71 miljoner.

8. Socialförsäkring år 1974 eller vid årets slut

Yrkesskadeförsäkring

Antalet inträffade skadefall omkring 130 000. Utbetald ersättning (exkl. statsanställda) 327 miljoner kr.

Sjukförsäkring

Antal inskrivna försäkrade i de allmänna försäkringskassorna 6 358 166, varav 4 782 608 tillförsäkrade sjukpenning. Utgifter i miljoner kr: sjukpenning 6 660, sjukhusvård 331, läkarvård 853, tandläkarvård 699, resor (samtliga) 166, sjukgymnastisk behandling, konvalescentvård m. m. 36, gottgörelse till arbetsgivare samt till kommun och transportföretag m. m. 166. Antal sjukpenningfall 6,1 milj.

Föräldraförsäkring

Utbetald ersättning 946 miljoner kr.

Frivillig sjukpenningförsäkring

Antal försäkrade 237 008. Utbetald sjukpenning 20 miljoner kr.

Läkemedelsrabatter

De allmänna försäkringskassornas utgifter 1 042 miljoner kr.

Arbetslöshetsförsäkring 1 jan–31 dec 1975

Antal försäkrade i de erkända arbetslöshetskassorna vid periodens slut var 2 748 472 jämfört med 2 618 014 ett år tidigare. Antal ersättningsdagar per medlem 3,2 jämfört med 3,3 perioden före. Ersättningen 652 milj. kr eller per dag i medeltal 74: 89.

Kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) utgavs under år 1975 med sammanlagt 67 milj. kr för 1,9 milj. hela och 0,4 milj. halva ersättningsdagar eller per dag i medeltal 32: 47 resp. 16: 48.

Folkpensionering

Antal pensionärer i januari 1974

Ålderspension 1 037 847, förtidspension samt sjukbidrag 278 117, änkepension 105 632, hustrutillägg 65 466, barnpension 42 234, invaliditetsersättning 3 812, vårdbidrag 8 875. Utgående årsbelopp i miljoner kr inkl. tilläggsförmåner: ålderspension 8 736, förtidspension samt sjukbidrag 2 280, änkepension 818, hustrutillägg 334, barnpension 96, invaliditetsersättning 16, vårdbidrag 75.

Tilläggspensionering (ATP)

Antal pensionärer i januari 1974

Ålderspension 380 110, förtidspension samt sjukbidrag 159 956, änkepension 122 170, barnpension 38 490. Utgående årsbelopp var 3 531 miljoner kr. Allmänna pensionsfonden var vid årets slut 76 963 miljoner kr.

Frivillig pensionsförsäkring

Antal försäkrade 67 500. Utgående pensioners årsbelopp 25 miljoner kr. Fonder omfattade 478 miljoner kr.

9. Socialvård år 1974

Offentlig barnavård

Den 31 dec 1974 uppgick antalet familjer, som begärt stöd och hjälp genom barnavårdsnämnden/sociala centralnämnden vid vårdnaden av barn till 4 991. Av dessa var 3 953 ensamstående vårdnadshavare. Antal berörda barn var 6 366.

Socialhjälp

Under året utgick socialhjälp till 220 901 hjälpfall, omfattande 436 375 personer eller 5,3 per 100 invånare. Antalet vårdtagare vid ålderdomshemmen var den 31 dec 1974 58 136.

10. Hälso- och sjukvård vid 1974 års slut

Antal yrkesverksamma läkare 13 260, sjuksköterskor (inkl. sjuksköterskebarnmorskor) 47 800, tandläkare 7 180. Antal vårdplatser vid lasarett för huvudsakligen somatisk vård 71 185, enskilda sjukhus av lasarettskaraktär 1 189, lasarett för psykiatrisk vård 15 899, sjukstugor och sjukhem för somatisk vård 24 756, sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka 9 062 och inrättningar för psykiskt utvecklingsstörda 12 954.

11. Socialutgifter

Socialutgifter 1973 i milj. kr. (Under 8–10 redovisad verksamhet ingår.)

Finansiering

Staten 18 070, kommuner och landsting 16 204, arbetsgivare 12 286, försäkrades bidrag 6 227, inkomster av fonder 4 490. Av dessa bidrag har 10 386 fonderats, varför totalutgifterna blir 46 891 miljoner kr.

Till olika ändamål	Milj. kr		Milj. kr
Sjukförsäkring	6 032	Folkpensionering	11 335
Hälso- och sjukvård	10 787	Barnbidrag	2 369
Yrkesskadeförsäkring		Offentlig barnavård	518
och arbetarskydd	276	Skolmåltider	665
Arbetslöshetsförsäkring	638	Allmän hjälp	600
Arbetsförmedling, offentliga		Övrigt	12 369
arbeten	1 302		

Socialutgifter 1970-1973 i miljoner kronor

	1970	1971	1972	1973
Sjukdom	12 876	14 569	15 923	18 205
Olycksfall i arbete, arbetarskydd	209	218	276	276
Arbetslöshet m. m.	1 633	2 383	2 466	2 570
Ålderdom, invaliditet m. m.	10 642	12 759	14 490	16 618
Familjer och barn	4 969	6 342	6 882	7 837
Allmän hjälp	401	494	560	600
Kriminalvård	.	.	387	454
Personskador vid militär- och krigsoflyckor	19	20	22	25
Central administration	176	205	260	306
Summa	30 925	36 991	41 266	46 891

12. Brottslighet år 1975 (Brott som kommit till polisens kännedom)

Brott mot brottsbalken

Brott mot liv och hälsa 21 879, brott mot frihet och frid 14 957, sedlighetsbrott 2 626, stöld, rån och andra tillgreppsbrott 450 234, bedrägeri och annan oredlighet 43 511, förskingring och annan trolöshet 4 729, gäldenärsbrott 380, skadegörelsebrott 53 113, allmänfarliga brott 6 442, förfalskningsbrott 1 339, mened, falskt åtal och annan osann utsaga 918, brott mot allmän ordning (utom fylleri och förgargelseväckande beteende) 544, brott mot allmän verksamhet 6 140, ämbetsbrott 561, övriga brottsbalksbrott 5 019.

Brott mot trafikbrottslagen

Rattfylleri och rattonykterhet 18 422.

13. Undervisning

Antal elever höstterminen 1974

Grundskolan 1 016 014. Gymnasieskolan 220 997, varav 3-4-åriga linjer (f. d. gymnasiet) 86 011, 2-åriga »teoretiska» linjer (f. d. fackskolan) 33 680, övriga linjer och specialkurser 101 306. Sjöbefälsskolor 976. Lärarhögskolor: förskollärarytutbildning 4 924, lägstadielärarytutbildning 2 604, mellanstadielärarytutbildning 4 416, hushållslärarytutbildning 798. Folkhögskolor 12 817. Sjuksköterskeskolor, grundutbildning 5 822, vidareutbildning 1 623. Skogs- och bergsskolor utanför gymnasieskolan 275. Antal närvarande studerande vid universitet och högskolor (höstterminen 1973) nettoräknat 107 771.

Antal elever med fullbordad utbildning

Läsåret 1973/74 från 3-4-åriga linjerna på gymnasieskolan 30 339 (varav 5 046 elever åk 3 på teknisk linje. En stor del av dessa fortsatte i åk 4 ht 74), från de 2-åriga linjerna 40 570. Lärarhögskolor 1974: förskollärare 2 415,

lägstadielärare 1 258, mellanstadielärare 1 746. Seminarier för huslig utbildning 1974 342. Sjökapten 1974 90, sjöingenjörer 1974 122.

2 774 fullbordade grundutbildning till sjuksköterska/skötare och 2 221 fullbordade vidareutbildning under läsåret 1974.

Antal examina vid universitet och högskolor läsåret 1973/74 20 000.

14. Inkomstförhållanden

Löner (genomsnittliga timförtjänster i öre) för industriarbetare 1970-1974

	1970	1971	1972	1973	1974
Samtliga arbetare	1 352	1 494	1 681	1 824	2 036
Vuxna					
Män	1 428	1 568	1 754	1 905	2 132
Kvinnor	1 142	1 286	1 466	1 598	1 786
Minderåriga	891	973	1 068	1 171	1 369

Inkomstfördelning 1974

(Antal inkomsttagare i tusental om samtaxerade makar räknas var för sig.)

Inkomstklasser i tkr	0	0,1-19,9	20,0-39,9	40,0-59,9	60,0-79,9	80,0- Summa
Rörelseidkare	6	89	117	49	17	293
Anställda	465	1 525	1 809	898	172	4 980
Ej förvärvsarbetande	14	828	207	30	7	1 091

Medelinkomst, tkr: rörelseidkare 37,3, anställda 38,0, ej förvärvsarbetande 19,5, samtliga 35,4.

Medianinkomst, tkr: rörelseidkare 31,0, anställda 35,0, ej förvärvsarbetande 15,2, samtliga 32,0. Inkomstbegreppet avser sammanräknad inkomst.

Inlåningen från allmänheten vid 1974 års slut i miljoner kr

Affärsbankerna (inkl. räntor) 89 878, sparbankerna (inkl. räntor) 46 907, postbanken (inkl. räntor) 11 553, postgirot (inkl. räntor) 8 303, central-kassorna för jordbrukskredit (exkl. räntor) 8 815, kooperativa förbundet samt konsumentföreningarna (exkl. räntor) 1 309.

15. Konsumentprisindex

År	Livs-medel	Alkohol-haltiga drycker	Bostad, bränsle, lyse skor	Kläder, skor	Inven-tarier, husgeråd	Diverse	Totalt
1971	309	299	247	175	188	251	254
1972	337	307	257	185	196	269	269
1973	357	338	282	190	206	285	287
1974	379	355	328	202	230	315	316
1975	424	398	352	223	259	339	347

16. Finanser

Statens inkomster av skatter i miljoner kr budgetåret 1976/77

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse samt socialförsäkringsavgifter 42 925, automobilskatteandel 3 980, allmän arbetsgivaravgift 6 750, tullar och acciser 33 365. Summa statliga skatter 87 020.

Statens utgifter i miljoner kronor budgetåret 1976/77

Socialdepartementet 31 003,3, Utbildningsdepartementet 14 821,8, Försvarsdepartementet 10 613,3, Finansdepartementet 7 489,0, Kommunikationsdepartementet 6 695,5, Arbetsmarknadsdepartementet 6 595,9, Bostadsdepartementet 6 562,0, Jordbruksdepartementet 4 421,4, Justitiedepartementet 4 104,8, Utrikesdepartementet 3 443,6, Industridepartementet 2 890,8, Kommundepartementet 1 503,8, Handelsdepartementet 448,9, Riksdagen och dess verk 155,4, Hovet och de kungliga slotten 14,4, Riksgäldsfonden 5 150,0, oförutsedda utgifter 3 000,0, beräknad övrig medelförbrukning 1 300,0. Summa statliga utgifter 110 214,0.

Statsutgifterna efter ändamål i miljoner kronor budgetåret 1976/77

	Rikstats- förslag 1976/77	Förändring från 1975/76
Folkpensioner m. m.	20 920	+ 3 040
Utbildning och forskning	14 410	+ 2 880
Totalförsvaret	11 150	+ 870
Kommunikationer och energiförsörjning	8 240	+ 720
Arbetsmarknads- och lokaliseringsspolitik	6 690	+ 1 550
Stöd till barnfamiljer	6 250	+ 710
Bostadspolitik	5 410	+ 420
Skattebidrag till kommunerna	5 290	+ 970
Statsskuldsväntor	5 170	+ 550
Rätts- och polisväsende	4 220	+ 830
Internationellt bistånd	3 270	+ 270
Prisstöd för livsmedel	2 870	+ 270
Övrigt	15 320	+ 1 670
Summa	110 210	+ 14 750

Kommunernas finanser i miljoner kr år 1974

Inkomster 54 303, därav skatter (inkl. skatteutjämnings- och skattebortfallsbidrag) 20 329. Utgifter 54 263, därav för byggnads- och planväsen, gatu- och parkförvaltning, fritidsförvaltning 5 887, industriell verksamhet 8 480, undervisning och annan kulturell verksamhet 12 995, socialvård och socialförsäkring 9 908, hälso- och sjukvård 2 536. Tillgångar 73 997, skulder 30 636.

Landstingen år 1974

Inkomster 21 760, därav skatter (inkl. skatteutjämnings- och skattebortfallsbidrag) 11 418. Utgifter 21 824, därav för hälso- och sjukvård 14 691. Tillgångar 17 696, skulder 4 920.

Sociala förmåner

(basbeloppet i februari 1976 = 9 700 kr)

Barnsbörd

Ersättning vid förlösning. Läkarhjälp i hemmet, vård på sjukhus och ersättning för resor till sjukhus vid förlösning följer samma regler som vid sjukdom.

Kostnadsfri undersökning och rådgivning lämnas av landstingens mödra- och barnavårdscentraler under havandeskap och efter förlösningen, t. ex. när det gäller att fastställa havandeskap och vid behandling av sjukdomar, som beror på havandeskap och förlösning. Vidare meddelar centralerna mödraundervisning och lämnar råd om preventivmedel.

Föräldraförsäkring. Den tidigare moderskapsförsäkringen ersattes 1 jan 1974 av en föräldraförsäkring, som innebär att en föräldrapenning utbetalas till en av föräldrarna i samband med ett barns födelse. 25 kr per dag utgår om föräldern varit inskriven hos försäkringskassan under minst 180 dagar i följd närmast före barnets födelse eller den beräknade nedkomsten. Rätt till en föräldrapenning över 25 kr har den förälder som haft rätt till en sjukpenning över 25 kr per dag under minst 270 dagar före barnets födelse eller den beräknade nedkomsten. För att fadern skall få högre föräldrapenning än 25 kr fordras i princip att även modern har rätt till minst 26 kr per dag i sjukpenning. Före barnets födelse, tidigast fr. o. m. 60:e dagen före den beräknade nedkomsten kan bara modern få föräldrapenning. Från det att barnet fötts utgår föräldrapenning till den av föräldrarna som vårdar barnet. Även om modern inte har barnet i sin vård, har hon rätt till föräldrapenning t. o. m. 29:e dagen efter barnets födelse.

Moderns lagliga rätt att vara ledig från sitt arbete under högst 7 månader i samband med barnsbörd gäller numera även fadern. Föräldrapenningen utgår normalt under högst 210 dagar sammanlagt för båda föräldrarna och endast tills barnet är 210 dagar gammalt. I samband med att ett nytt barn föds i familjen, kan fadern få sjukpenning under den tid han stannar hemma från arbetet för att ta hand om övriga barn under 10 år. Föräldrapenningen är skattepliktig och ATP-grundande.

Barnet

Allmänt barnbidrag ges till alla i landet bosatta barn under 16 år. 1 800 kr per år utbetalas kvartalsvis.

Förlängt barnbidrag. För barn som fyllt 16 år och går i grundskola eller får motsvarande utbildning utbetalas 150 kr per studiemånad som studiestöd.

Hälsokontroll. Kostnadsfri kontroll av barnets hälsa fram till skolåldern ges av barna- eller mödravårdscentral, under skolåldern av skolläkare och skolsköterska.

Tandvård. Barn mellan 6 och 16 år kallas till folktandvården, där de har rätt till gratis behandling. Barn under 6 år får i allmänhet ingen kallelse men har samma rätt.

Vårdbidrag för handikappat barn under 16 år kan utgå till en förälder, om barnet behöver långvarig tillsyn och vård. Bidraget är lika stort som hel förtidspension för ensamstående (95% av basbeloppet) plus pensionstillskott (se Ålderdom). Det är skattepliktigt och ATP-grundande.

För ferievistelse på barnkoloni eller i feriehem och för t. ex. badresor i kommunal regi kan bidrag erhållas.

Studier

Studiehjälp utbetalas till elever vid gymnasium och motsvarande skolor och består av studiebidrag och olika tillägg. Den utgår till elever som fyller högst 19 år det kalenderår då läsåret eller kursen börjar. För elever mellan 16 och 19 år kan förlängt barnbidrag utgå (se Barnet).

Studiebidrag. 150 kr per studiemånad under läsårets 9 månader, ges från kvartalet efter det att eleven fyllt 16 år.

Inackorderingstillägg, 170 kr per studiemånad, ges till inackorderad elev.

Resetillägg, 85–195 kr per studiemånad, ges till elev som dagligen reser till och från skolan (avståndet hem-skola måste vara minst 6 km).

Inkomstprövat tillägg, 20–75 kr per studiemånad. Summan är beroende av elevens och föräldrarnas (eller ev. makes) sammanlagda inkomst. Hänsyn tas också till om eleven har hemmavarande syskon.

Behovsprövat tillägg, högst 110 kr per studiemånad, kan ges om föräldrarnas sammanlagda inkomst inte överstiger 28 000 kr per år.

Återbetalningspliktiga studiemedel på normalt högst 4 000 kr per läsår kan komplettera ovanstående bidrag.

Studiemedel är benämningen på bidrag och lån som lämnas för finansiering av studier vid universitet, högskolor, folkhögskolor och vissa andra läroanstalter som Kungl. Maj:t bestämmer samt för gymnasiala studier för elever över 20 år. De utgår basårsvis och är högst 140% av det basbelopp som gäller i maj för studier som börjar under höstterminen och i november för vårterminen. Härtill kommer barntillägg med 25% av basbeloppet per barn och läsår. Av beloppet är ca 2 000 kr bidrag, resten är återbetalningspliktigt. Vid bestämmande av medlens storlek tas hänsyn till den studerandes och eventuell makes eller sammanboendes förmögenhet och inkomst. Vid förnyad ansökan tas hänsyn till studiemeriter.

Sjukdom

Kostnader för läkarvård. Vid konsultation av läkare inom den offentliga öppna sjukvården gäller följande avgifter för patienten: 15 kr vid besök hos läkaren på mottagningen, 25 kr vid läkares hembesök och 10 kr för

bedrägning per telefon. I avgiften ingår eventuella röntgen- och laboratorieundersökningar, remissbesök, recept och läkarintyg för sjukpenning. Vid konsultation av privatpraktiserande läkare, som är anslutna till försäkringen, gäller i regel följande: 20 kr vid besök på mottagningen, 30 kr vid hembesök och 10 kr för rådgivning per telefon. Läkare i läkarhusen och andra läkare, som har särskilt stora omkostnader för sin praktik, får ta ut högre avgift. Maximalt kostar ett besök hos sådan läkare 30 kr. Hembesök kostar högst 40 kr. Förteckning över de läkare som är anslutna till försäkringen finns hos försäkringskassan. För besök hos privatpraktiserande läkare, som inte är anslutna till försäkringen, betalar försäkringskassan inte ut någon ersättning.

Ersättning för sjukhusvård lämnas om vården utförts på allmänt sjukhus eller sådant sjukhus som finns på en särskild sjukhuslista, varom försäkringskassan lämnar besked. Avgiften för sjukhusvård på allmän sal är 20 kr per dag, vilket betalas av försäkringskassan. Avdraget på sjukpenningen är 20 kr per dag (dock högst 1/3 av sjukpenningen).

Ersättning för resor i samband med läkarvård och sjukhusvård lämnas för den del av kostnaderna som överstiger 8 kr. Ersättningen beräknas på de sammanlagda kostnaderna tur och retur för det billigaste vanliga färdmedel som kunnat användas. Även följeslagares kostnader kan ersättas.

Läkemedel. Vid köp av läkemedel, ett eller flera på samma gång, efter recept som läkare eller tandläkare skrivit ut vid ett och samma tillfälle ersätter försäkringen all kostnad som överstiger 35 kr. Den försäkrade betalar själv de första 5 kronorna och hälften av resterande belopp upp till 35 kr, dvs. max. 20 kr. Vissa läkemedel är helt kostnadsfria.

Sjukpenning. Var och en som är inskriven hos försäkringskassan (fr. o. m. den månad man fyller 16 år) och som har inkomst av förvärvsarbete med minst 4 500 kr per år skall vara sjukpenningförsäkrad. Från 1 jan 1974 är sjukpenningens storlek beroende av den s. k. sjukpenninggrundande inkomsten. *Hel sjukpenning* per dag utgör 90% av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365. *Halv sjukpenning* utgår om man har viss arbetsförmåga kvar. Barntillägget utgår inte längre. För inkomstbortfall i samband med vård av sjukt barn under 10 år kan endera av föräldrarna få sjukpenning (sammanlagt högst 10 dagar per år), om båda har förvärvsarbete. Sjukpenningen är skattepliktig (källskatteavdrag görs av försäkringskassan) och är ATP-grundande.

Hemmamakeförsäkring. Den som är inskriven hos försäkringskassan, är under 65 år och har en inkomst under 4 500 kr per år skall vara sjukpenningförsäkrad, om han eller hon stadigvarande sammanbor med make/maka, någon med vilken han eller hon tidigare varit gift, någon med vilken han eller hon har eller haft barn eller med barn under 16 år till honom eller henne eller till maken/makan. Ersättningen, 8 kr per dag, är skattefri.

Allmän tandvårdsförsäkring infördes 1 jan 1974 och omfattar personer försäkrade enligt lagen om allmän försäkring fr. o. m. det år de fyller 17. Kostnadsersättning lämnas om tandvården getts vid allmän tandvårdsinstitution (t. ex. folktandvården) eller av privattandläkare som finns förtecknad på en särskild lista hos försäkringskassan.

Patientavgiften, dvs. den summa patienten får betala, är i regel 50 % av kostnaden, men om kostnaden för en sammanhängande behandlingsperiod är högre än 1 000 kr, behöver man bara betala 25 % av det belopp som överstiger 1 000 kr. Kostnaden för över- eller underkäksprotes samt för förebyggande åtgärder (t. ex. rådgivning eller borttagning av tandsten, men inte tandfyllning) ersätts med 75 %.

Vid vård inom folktandvården gäller för patienter mellan 17 och 19 år att patientavgiften skall vara högst hälften av de belopp som angetts ovan.

Reseersättning utgår för den del av de sammanlagda resekostnaderna med billigaste vanliga färdmedel till och från tandläkaren som överstiger 15 kr. Ersättningen beräknas på resekostnaden till närmaste tandläkare som kunnat ge vård inom försäkringens ram.

Arbetslöshet

Frivillig arbetslöshetsförsäkring handhas av erkända arbetslöshetskassor. För att få ersättning måste man vara minst 16 år, medlem av kassan sedan minst 12 månader (s. k. medlemsvillkor), arbetslös men arbetsför, oförhindrad att ta arbete, arbetssökande hos arbetsförmedlingen, samt under de 12 månaderna närmast före arbetslösheten ha arbetat och betalat avgift under sammanlagt minst 5 månader (s. k. arbetsvillkor). Ersättning utgår i princip inte förrän man under en tid av högst 5 veckor i följd varit arbetslös 5 dagar (karenstid). Under dessa dagar måste man ha varit anmäld som arbetslös och arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Ersättningen ges i form av dagpenning (5 dagar per vecka) enligt 10 dagpenningklasser mellan 40–130 kr. Ersättningen utgår i max. 300 dagar för den som fyllt 55 år; den som fyller 55 år under ersättningsperioden kan få dagpenning i 450 dagar.

Kontant arbetsmarknadsstöd infördes 1 jan 1974 och kompletterar arbetslöshetsförsäkringen och det tidigare kommunala kontantunderstödet och omställningsbidraget. Stödet handhas av AMS och länsarbetsnämnderna; det utbetalas av försäkringskassan. Rätt till stödet har i princip den som inte är medlem i erkänd arbetslöshetskassa och den som är medlem men inte uppfyller medlems- eller arbetsvillkoret. I övrigt är kraven i stort sett desamma som för ersättning från arbetslöshetskassa. Helt stöd utgår med 35, halvt med 18 kr per dag. Stödet kan utgå i 150 dagar för den som inte fyllt 55 år, i 300 dagar för den som är mellan 55 och 60 år och obegränsad tid för den som är mellan 60 och 67 år. Beloppet är skattepliktigt och ATP-grundande.

Åldersdom

Ålderspension från folkpensioneringen (folkpension). Rätt till folkpension har svensk medborgare som är bosatt i Sverige eller varit bosatt här fr. o. m. det år han fyllde 57 t. o. m. det år han fyllde 62 år. Folkpension utbetalas normalt från och med den månad man fyller 65 år. Möjlighet finns att göra s. k. förtida uttag fr. o. m. den månad man fyller 60 år. Möjlighet finns likaledes att vänta med att ta ut folkpension till efter fyllda 65 år. Detta kallas uppskjutet uttag. Mellan 60 och 65 år har man också möjlighet att få delspension vid deltidarbete. Ansökan görs skriftligt hos försäkringskassan. Folkpensionens storlek är för ensamstående eller för gift vars make eller maka inte har fyllt 67 år och inte har folk- eller förtidspension 95 % av basbeloppet per år. För gift person vars make eller maka har ålderspension eller hel förtidspension är beloppet 77,5 % av basbeloppet.

Barnutlägg till folkpensionen kan ges för varje barn under 16 år till pensionären eller hans hustru, om pensionären har hand om eller bor tillsammans med barnet (utgår inte till gift kvinna).

Pensionstillskott utgår till den som bara har folkpension eller därutöver låg ATP. Det utgjorde 30 juni 1976 21 % av basbeloppet och ökar varje år med 3 % av basbeloppet tills det utgår med 30 % av detta belopp fr. o. m. juli 1978. Tillskottet får tillsammans med ATP inte överstiga 34 % av basbeloppet.

Handikappersättning kan ges till pensionär, vars funktionsförmåga är nedsatt, om handikappet väntas bli bestående längre tid. Handikappet måste ha funnits redan före 65 års ålder.

Kommunalt bostadstillägg är inkomstprövat och utdelas efter grunder som bestäms av kommunen, varför beloppen varierar kraftigt.

Hustrutillägg, som är inkomstprövat, kan ges till en folkpensionärs hustru, om hon inte själv har folkpension.

Ålderspension från ATP (tilläggspension) kan den erhålla som har haft inkomst av förvärvsarbete mellan 16 och 64 år (för försäkrade, som är födda 1911–1927 gäller 65 år). Pensionens storlek baseras på den pensionsgrundande inkomsten, varmed menas den årsinkomst som med minst 100 kr överstiger januari månads basbelopp inkomståret. Är inkomsten större än 7,5 gånger basbeloppet, medräknas inte det överskjutande beloppet. Den pensionsgrundande inkomsten omräknas i pensionspoäng genom att divideras med basbeloppet som gällde vid årets ingång. Med medelpoäng avses pensionspoängtalet dividerat med antalet poängår (har man poäng för mer än 15 år, räknas de 15 »bästa» åren).

Pensionens storlek uppgår till 60 % av den summa som erhålls enligt följande räkneoperation: basbeloppet $\times$ medelpoäng $\times$ förvärvat antal poängår dividerat med det nödvändiga antalet poängår för full pension. Rätt till ålderspension har den som fått pensionspoäng i minst 3 år. Huvudregeln för att få full ålderspension är att man kan tillgodoräkna sig 30 poängår.

Viktigare lagändringar 1 juli 1975 och 1 januari 1976

Bilskrotning. Varje år har ett stort antal uttrangerade bilar övergetts vid vägar, i naturen osv. och gett upphov till betydande olägenheter. En ny lag syftar till att komma till rätta med detta förhållande. Enligt lagen får auktoriserade bilskrotare och kommuner, som inrättat mottagningsställe, utfärda skrotningsintyg. När bilen avregistrerats på grund av företett skrotningsintyg utgår skrotningspremie. Detta gäller för personbil och med skåp-, stationsvagns- eller personkarosseri utrustad lastbil vars tjänstevikt inte överstiger 1 800 kg. Skrotningspremien utgör 300 kr och utbetalas till den, som är antecknad som ägare i bilregistret. Premierna finansieras genom avgifter, skrotningsavgifter, som tas ut av tillverkare och importörer för varje bil samtidigt med den s. k. bilaccisen.

Inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom. I lagen har gjorts ändringar för att inskränka utlänningars förvärv av fritidsfastigheter i Sverige. Ändringarna berör inte personer, som förut varit svenska medborgare eller sedan två år har sin hemvist i Sverige och inte heller sådana, som har särskild anknytning hit — t. ex. genom giftermål, släktingar eller genom att de sedan länge förlagt sin fritid hit. För övriga utlänningar begränsas förvärven till områden, där efterfrågan inte är så stor att det finns risk för en betydande stegring av fastighetsvärdena. Tillstånd lämnas av länsstyrelsen. Då det däremot gäller exploatering av ett större markområde i syfte att sälja fastigheter till utlänningar krävs regeringens tillstånd. För att lagen inte skall kunna kringgås krävs tillstånd också för upplåtelse av bostadsarrende för fritidsändamål liksom för förvärv av tomträtt.

Skadestånd. Skadeståndslagen har ändrats två gånger. Den 1 juli 1975 trädde en ändring i kraft, enligt vilken personskada skall ersättas också i fråga om lidande, som tillfogats en person genom brott mot den personliga friheten, genom annat ofredande som är straffbart, genom brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar eller olovlig avlyssning samt genom ärekränkning eller dylik brottslig handling. Den andra, mer omfattande ändringen, trädde i kraft den 1 januari 1976 och gäller framför allt personskada. Vid ersättning för förlorat arbetsinkomst skall alla omständigheter beaktas. Ersättningen skall motsvara skillnaden mellan den inkomst den skadade skulle kunnat uppnå om han inte skadats och den han trots sin skada kan uppnå. Om den skadade avlider, skall den som försörjts av honom få skadestånd för förlorat underhåll. Skadestånd kan omprövas om väsentligt ändrade förhållanden inträder. Skadestånd kan också jämkas men vid personskada endast i undantagsfall, t. ex. om den skadade uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet medverkat till skadan.

Sterilisering. Den som fyllt 25 år och är svensk medborgare eller bosatt i riket kan nu på egen begäran steriliseras. För sterilisering av den som fyllt 18 men inte 25 år lämnar socialstyrelsen tillstånd bl. a. om allvarig psykisk sjukdom kan ärvas eller om havandeskap medför fara för en kvinnas liv eller hälsa. Den som begär sterilisering skall noggrant informeras om ingreppets innebörd och följder samt om andra möjligheter att förebygga havandeskap. Sterilisering får endast ske för att tillgodose en enskilds intresse. Anhörig eller myndighet får inte ta initiativet, och utomstående bereds inte tillfälle att yttra sig i frågan.

Utlänningslagen. Omfattande ändringar, som trädde i kraft den 1 januari 1976, har gjorts i lagen. För vissa utlänningar, som är i särskilt behov av skydd, t. ex. utlänningar som övergett krigsskådeplats eller är krigsvägrare, gäller liknande regler som för politiska flyktingar. Skyddet gäller också för politiska flyktingar, som inte vill återvända till hemlandet på grund av de politiska förhållandena där. En sådan flykting skall inte utan särskilda skäl vägras att stanna i landet. Skyddet är också förstärkt i vissa andra avseenden.

Utlännings rösträtt. Vid val till kommunfullmäktige har den, som är kyrkobokförd i kommunen och uppnått 18 års ålder senast på valdagen, rösträtt. Den, som inte är svensk medborgare, äger rösträtt endast om han varit kyrkobokförd i Sverige den 1 november de tre åren närmast före valåret.

Ämbetsansvar. Det förutvarande ämbetsansvaret, som i huvudsak gällde för dem, som är anställda som tjänstemän hos statliga eller kommunala myndigheter, har avskaffats. Det straffbara området har inskränkts till tre brottstyper som framstår som särskilt straffvärda, nämligen oriktig myndighetsutövning, mutbrott och brott mot tystnadsplikt. Det tidigare straffet för tjänstefel bortfaller alltså, liksom de särskilda ämbetsstraffens avsättning och suspension. Avskaffandet av ämbetsansvaret innebär att lagstiftningen anpassats till de principer som rådet på arbetsmarknaden i övrigt. Vissa bestämmelser om disciplinansvar behålls dock i statstjänstemannalagen. Kollektivavtal kan träffas om disciplinpåföljd.

Första hjälpen

En person hittas medvetslös. Räkna alltid med att en person, som är medvetslös har andnings- och/eller hjärtstillstånd tills det att motsatsen har visats. Om inte obotliga skador, främst i hjärnan, ska uppstå, måste åtgärder omedelbart vidtagas. *Sekunder, inte minuter, räknas!*

Kontrollera så fort som möjligt om *fri luftväg finns, om personen andas och om cirkulation föreligger*. Ödsla inte tid på att förflytta den medvetslöse mer än absolut nödvändigt!

Fria luftvägar: Ta ut ev. löständer eller andra lösa föremål i den medvetslöses mun. Böj huvudet maximalt bakåt. Om detta inte är tillräckligt: fatta om hakan med tummen i munnen och lyft.

Andning: Andas den medvetslöse? Höjer sig bröstkorgen? Sätt örat till den medvetslöses mun och näsa: hörs några andningsljud? Om inte egenandning föreligger måste konstgjord andning omedelbart påbörjas!

Se till att den medvetslöses huvud är maximalt bakåtböjt, håll för näsan och blås in genom hans mun. Snegla på bröstkorgen och se om den höjer sig. *Om luft kommer in:* ge ytterligare fyra andetag i tät följd. *Luft kommer inte in:* Det finns ett hinder i luftvägarna. Rulla över den medvetslöse på sidan, försök med fingrarna att ta ut ev. lösa föremål eller maginnehåll, som kan ha pressats upp i mun och sval. Ibland kan ett hinder sitta djupare ner. Ge då den medvetslöse ett par kraftiga dunkar mellan skuldrorna. Försök blåsa in luft igen.

Cirkulation: Efter det att fyra framgångsrika inblåsningar gjorts kontrolleras om den medvetslöse har någon puls. Denna känns lättast om två fingrar placeras på varsin sida om struphuvudet och förs ett par cm i riktning uppåt-bakåt. Om inte någon puls säkert kan kännas måste yttre *hjärtmassage* ges!

Se till att den medvetslöse är placerad mot ett hårt underlag. Känn efter var bröstbenet slutar nedåt. Anbringa ena handflatan stödd av den andra knutna handen på bröstbenet 3-4 fingerbredder ovanför denna punkt. Bröstbenet ska tryckas in ungefär 4 cm. Ju snärtigare stötar, desto effektivare blodflöde.

En person utför både konstgjord andning och hjärtmassage: Ge 15 hjärtkompressioner, 2 inblåsningar, 15 hjärtkompressioner etc.

Två personer, den ena ger konstgjord andning, den andra hjärtmassage: Ge

5 hjärtkompressioner, 1 inblåsning, 5 hjärtkompressioner etc.

60 hjärtkompressioner och 12 andetag per minut är lagom.

Kontrollera hjärtmassagens effektivitet genom att ta pulsen. En förbättrad färg och mindre pupiller tyder på att räddningsåtgärderna är framgångsrika.

Lämna aldrig en medvetslös person i ryggläge; placera honom i framstupad sidoläge. Håll aldrig någon dryck i en medvetslös person.

Någon sätter en matbit i luftstrupen. En person sitter och äter och sätter en matbit i luftstrupen. Han stelnar till, *tappar talförmågan och bleknar hastigt*. Sedan blir han snabbt blå i ansiktet, visar stor oro och ångest. Han blir snabbt medvetslös om inte han får hjälp.

Gör så här: Räddaren ställer sig bakom offret och håller honom med båda armarna om midjan. Därpå fattar han ett stadigt grepp om sin egen handled

och klämmer till hårt, samtidigt som han låter offret hänga framåt med dinglande armar och huvud. Detta gör, att den restmängd luft, som är instängd i lungorna, pressas samman. Det föremål, som hindrar andningen, trycks ut som en champagnekork.

Kraftig blödning. Placera den skadade kroppsdelen i högläge. Anbringa tryckförband på *blödningsstället*. Om detta inte är tillräckligt: tryck direkt med handen. Lägg aldrig ett avsnörande förband!

Brännskador. Mindre brännskador spolas med vatten, vilket lindrar smärtan. Vid större brännskador bör läkarhjälp sökas. Riv aldrig bort förbrända klädesrester. Om den skadade befinner sig utomhus i kyla: täck honom med något.

Köldskador. Låt den förfrysta kroppsdelen tina upp långsamt i rumstemperatur eller i ljummet vatten. Använd aldrig hett vatten eller motsvarande! Ta inte av skor eller strumpor på förfrysta fötter.

Regler för flaggning

Tiden 1 mars–31 oktober hissas flaggan kl. 8.00, under övrig del av året kl. 9.00. Den nedhalas vid solens nedgång (se almanackan). Går solen ned efter kl. 21.00, nedhalas flaggan ändock kl. 21.00.

Vid dödsfall hissas flaggan på halv stång döds- och begravningsdagarna. Härvid hissas flaggan först i topp och nedhalas så en tredjedel av stängens längd. När jordfästningen ägt rum, hissas flaggan i topp, varefter den nedhalas omedelbart eller å ovan angiven tid.

Allmänna flaggdagar 1977

Nyårsdagen	Lördagen d. 1 jan.
H. M. Konungens namnsdag	Fredagen d. 28 jan.
Påskdagen	Söndagen d. 10 april
H. M. Konungens födelsedag	Lördagen d. 10 april
Första Maj	Söndagen d. 1 maj
Pingstdagen	Söndagen d. 29 maj
Svenska Flaggans dag	Måndagen d. 6 juni
Midsommardagen	Lördagen d. 25 juni
Gustav Adolfsdagen	Söndagen d. 6 nov.
Nobeldagen	Lördagen d. 10 dec.
Juldagen	Söndagen d. 25 dec.

Eljest flaggas å högtidsdagar inom orten och familjen.

Rörliga helddagar

Påskdagen är första söndag efter den fullmåne som infaller på eller närmast efter 21 mars.

Av historiska och praktiska skäl utgår man från en tabellerad kyrklig (ecklesiastisk) fullmåne. Den astronomiska fullmånen infaller som regel under samma dygn som den ecklesiastiska.

Påskdagen kan tidigast infalla den 22 mars, senast den 25 april.

Kristi Himmelfärds dag infaller på den 39:e dagen efter Påskdagen dvs. torsdagen efter Bönsöndagen.

Pingstdagen är 7:e söndagen efter Påsk.

Midsommardagen firas på den lördag som infaller under tiden 20–26 juni.

Alla Helgons dag infaller 1 november men är i Sverige från 1953 rörlig helgdag förlagd till den lördag som infaller under tiden 31 oktober–6 november.

Almqvist & Wiksell Tryckeri AB Uppsala 1976

Namnsdagsregister

Abel 29.12	Bo 5.6	Frans 4.10	Ingvar 10.4	Martin 10.11	Signe 23.8
Abraham 18.12	Botilda 26.1	Fredrik 18.7	Isabella 31.5	Luther 10.11	Signild 25.9
Adam 23.12	Botvid 28.7	Fredrika 19.9	Isak 19.12	Martina 22.2	Sigrid 15.9
Adela 5.9	Bror 5.10	Frida 18.2	Israel 20.12	Matilda 14.3	Sigurd 10.1
Adolf 23.6	Brynolf 16.8	Frideborg 12.1	Ivar 31.1	Mattues 21.9	Sigvard 25.2
Adrian 5.2	Börje 9.6	Fritof 30.5		Mattias 24.2	Simon 28.10
Agata 7.12	Cecilia 22.11	Gabriel 24.3	Jakob 25.7	Maurits 22.9	Sofia 6.8
Agda 20.9	Charlotta 12.5	Gabriella 19.2	Jenny 6.10	Mas 1.2	Sofia 15.5
Agne 13.2		Georg 23.4	Joakim 20.3	Mikael 29.9	Stella 15.8
Agnes 21.1		Gerda 23.3	Joel 13.7	Monika 4.5	Sten 14.12
Aina 13.6	Dagmar 27.9	Gerhard 24.9	Johanna 21.7	Moses 4.9	Sune 29.11
Albert 30.8	Dagny 11.9	Germund 19.6	Johannes 27.12	Mårten 11.11	Susanna 11.8
Albertina 22.4	Daniel 11.12	Gertrud 17.3	Jonas 29.3	Märta 11.5	Svanthe 10.6
Albin 1.3	David 25.6	Gottfrid 15.12	Jonatan 9.5		Svea 2.1
Alexander 12.12	Desideria 23.5	Gregor 13.3	Josefina 21.8	Nanna 5.4	Sven 5.12
Alexandra 17.2	Disa 3.2	Gudmund 2.4	Julia 16.2	Napoleon 17.11	Sylvester 31.12
Alexis 17.7	Dorotea 6.2	Gudrun 24.11	Julius 12.4	Natanal 22.12	Sylvia 8.8
Alf 21.6	Ebba 6.3	Gunborg 3.3	Justina 15.6	Nikodemus 1.6	Sören 23.10
Alfhild 3.9	Ebbe 14.8	Gunnar 9.1	Justus 2.9	Nikolaus 6.12	Tage 3.8
Alfred 3.1	Eda 31.10	Gustav 6.6	Karl 2.8	Nils 8.10	Tekla 23.9
Algot 30.7	Edla 10.3	Gustav 6.6	Karl 2.8		Teodor 9.11
Alma 8.9	Edmund 16.11	Adolf 6.11	Karolina 20.5	Olavus 13.10	Ted 13.10
Alrik 19.5	Edvard 18.3	Gustava 7.5	Katarina 25.11	Petri 19.4	Teresa 26.4
Alvar 18.9	Edvin 11.3	Göta 3.5	Kjell 8.7	Olivia 15.4	Tiburtius 14.4
Amalia 20.4	Eleonora 11.7	Göte 27.1	Klara 12.8	Olof 29.7	Tobias 2.11
Amanda 26.10	Elias 17.4	Göulda 9.7	Klas 7.7	Oskar 1.12	Tomas 21.2
Ambjörn 13.9	Elin 31.7		Klemens 23.11	Ottilia 7.3	Tora 5.3
Ambrosius 4.4	Elisabet 19.11	Halvard 14.5	Knut 13.1	Otto 9.4	Torbjörn 9.3
Anders 30.11	Elof 30.6	Hanna 5.1	Konrad 12.11		Torbjörn 17.6
Anna 9.12	Emanuel 26.3	Hans 29.8	Konstantin 21.5	Patric 16.4	Tord 10.9
Anselm 21.4	Emil 14.11	Hedvig 15.10	Kristian 13.11	Paulus 25.1	Torgny 26.2
Ansgar 4.2	Emilia 23.1	Helma 18.8	Kristina 24.7	Per 1.8	Torkel 26.11
Antoinetta 17.10	Emma 23.7	Helga 21.11	Kristofer 15.3	Petrus 29.6	Torsten 23.2
Anton 17.1	Enar 26.9	Helge 30.9		Pontus 20.11	Ture 28.4
Anund 10.7	Engel 10.10	Lage 27.2			Tyko 29.4
Arne 4.8	Erik 18.5	Henning 22.5	Lars 10.8	Ragnar 1.10	Tyra 12.9
Arnold 7.8	Erika 24.1	Henrietta 22.8	Lena 28.9	Ragnild 15.7	
Arvid 1.7	Erlend 8.1	Henrik 19.1	Leo 28.6	Ragnvald 9.5	Ulrik 11.4
Artur 13.4	Erling 11.10	Herbert 16.3	Leopold 15.1	Rakel 26.6	Ulf 5.8
Arvid 31.8	Ernst 2.3	Herman 12.7	Linnea 13.5	Rebecka 17.5	Ulrika 4.7
Assar 16.12	Esaias 6.7	Hilda 18.1	Lovisa 25.8	Regina 7.9	Urban 25.5
Astrid 27.11	Esbjörn 10.5	Hildegard 17.9	Lucia 13.12	Reinhold 16.7	Valborg 1.5
August 7.1	Esil 12.6	Hilding 21.2	Ludvig 2.10	Rikard 7.2	Valdemar 18.4
Augusta 9.9	Esther 31.3	Hillevi 13.8	Lukas 18.10	Robert 7.6	Valentin 14.2
Augustin 28.8	Eufemia 16.9	Hilma 16.5	Lydia 3.12	Roland 9.8	Valfrid 12.0
Aurora 3.7	Eugen 5.11	Hjalmar 16.1		Rolf 27.8	Valter 29.1
Axel 16.6	Eugenia 10.2	Holger 30.3	Magdalena 22.7	Rosa 2.7	Vega 24.4
Baltzar 29.5	Evald 3.10	Hubert 4.6	Magnus 18.11	Rudolf 27.8	Vendela 8.11
Barbro 4.12	Evalina 12.2	Hugo 11.1	Malin 10.12	Rut 4.1	Verner 22.3
Bartolomeus 24.8	Evert 24.10	Hulda 20.2	Magnus 19.8	Rutger 2.6	Viktor 12.3
Beata 2.12	Fabian 20.1	Håkan 14.6	Malin 10.12	Sabina 27.10	Vilhelm 6.4
Bengt 21.3	Fanny 9.2	Ida 14.9	Malcolm 28.3	Sakari 6.9	Vilhelmina 26.5
Bernhard 20.8	Felix 25.10	Inga 25.10	Malte 28.11	Salomon 8.6	Vincent 22.1
Berta 8.2	Ferdinand 3.4	Inge 17.12	Manfred 14.10	Samuel 1.9	Vincent 29.10
Bertil 11.6	Filip 2.5	Ingeborg 28.5	Margareta 20.7	Sara 19.7	Virginia 8.12
Bjerg 21.10	Filippa 8.3	Inger 7.11	Maria 28.2	Selma 27.6	Yngve 11.2
Bjergitta 7.10	Fingal 16.10	Ingegar 3.6	Mariana 30.4	Set 30.12	
Björn 18.6	Flora 20.6	Ingemund 7.4	Markus 25.4	Sibylla 20.10	Åke 8.5
Blenda 27.5	Folke 14.7	Ingrid 9.10	Marta 27.7	Sigmund 6.5	Östen 26.8

Vår tid är tidsmedveten.

Ett välplanerat arbete är ett bättre arbete.
En planerad fritid är oftast en rikare fritid.
Almanackan är grunden för all tidsplanering.
Almqvist & Wiksell kan ur sitt rikhaltiga sortiment erbjuda den rätta kombinationen av almanackor för varje arbetsuppgift eller planeringsbehov.

Almanackan minns åt Er